Generalitat de Catalunya

LA VIGILÀNCIA I EL CONTROL DE PLAGUICIDES EN PRODUCTES VEGETALS A CATALUNYA

ANYS 2005-2006

LA VIGILÀNCIA I EL CONTROL DE PLAGUICIDES EN PRODUCTES VEGETALS A CATALUNYA

Generalitat de Catalunya

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ 5
2. NOVETATS LEGISLATIVES 7
   2.1. Comercialització i utilització de productes fitosanitaris 7
   2.2. Comercialització i utilització de biocides 9
   2.3. Residus de plaguicides 10
   2.4. Control oficial dels LMR 12
3. SITUACIÓ A CATALUNYA 15
   3.1. Autoritats competents 15
   3.2. Mecanismes de coordinació 15
   3.3. Activitats de vigilància i control en relació amb la comercialització i la utilització dels plaguicides: productes fitosanitaris i plaguicides d'ús ambiental i alimentari 16
      3.3.1. Activitats del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural en relació amb la comercialització i utilització de productes fitosanitaris 16
      3.3.2. Activitats del Departament de Salut en relació amb la comercialització i utilització de plaguicides 24
   3.4. Activitats de control en relació amb els residus de plaguicides 27
      3.4.1. Activitats de control del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural en relació amb els residus de plaguicides 27
      3.4.2. Activitats de control del Departament de Salut en relació amb els residus de plaguicides 29
      3.4.3. Activitats de l'Agència de Salut Pública de Barcelona en relació amb els residus de plaguicides 31
      3.4.4. Laboratoris d'anàlisis de residus de plaguicides 31
4. RESULTATS A CATALUNYA – ANYS 2005-2006 34
   4.1. Activitats de vigilància i control en relació amb la comercialització i la utilització de productes fitosanitaris 34
      4.1.1. Programa de vigilància i control de la comercialització de productes fitosanitaris i plaguicides d'ús ambiental i alimentari 34
      4.1.2. Gestió del ROESP 35
      4.1.3. Gestió del RSIPAC 33
      4.1.4. Programa de vigilància de la utilització de productes fitosanitaris 36
      4.1.5. Activitats de formació, promoció i divulgació 37
      4.1.6. Lluita contra les plagues de vegetals 39
   4.2. Activitats de control en relació amb els residus de plaguicides 41
      4.2.1. Programa nacional de vigilància i control oficial de productes fitosanitaris en origen - DAR 41
      4.2.2. Programa coordinat de vigilància de residus de plaguicides a la Unió Europea - DAR 43
      4.2.3. Programa comunitari coordinat de control anual de la Unió Europea – DS 44
      4.2.4. Programa de control de residus de plaguicides en aliments per a lactants i nens de curta edat (PVSAC)- DS 45
      4.2.5. Programa d'investigació de la qualitat sanitària dels aliments (IQSA) de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) 46

LA VIGILÀNCIA I EL CONTROL DE PLAGUICIDES EN PRODUCTES VEGETALS A CATALUNYA

01 Introducció

Aquest document és el segon de la sèrie "La vigilància i el control dels residus de plaguicides en productes vegetals a Catalunya", que elabora el Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural, el Departament de Salut, l'Agència de Salut Pública de Barcelona i l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària.

Els plaguicides són substàncies destinades a prevenir, destruir o controlar qualsevol plaga, incloent-hi les espècies no desitjades de plantes o animals que causen perjudici o interfereixen de qualsevol altra forma en la producció, elaboració, emmagatzematge, transport o comercialització d'aliments i altres productes agrícoles.

Dintre dels plaguicides i atenent al seu ús, podem diferenciar plaguicides d'ús fitosanitari (emprats en agricultura), plaguicides d'ús ramader (zoosanitaris) i plaguicides no agrícoles[1] o d'ús ambiental i en la indústria alimentària.

La utilització de plaguicides té efectes favorables en la producció vegetal i en la industria alimentària; així doncs, és un dels mètodes més importants de protecció dels vegetals i productes vegetals, i de millora de la producció agrícola; no obstant això, es tracta de substàncies que han de ser utilitzades adequadament per evitar-ne la toxicitat tant per als aplicadors dels productes com per al medi ambient i per als consumidors dels aliments, ja que hi poden quedar residus dels tractaments.

L'exposició a aquests agents derivada del seu ús agrícola o de la contaminació ambiental constitueix una preocupació per a la salut pública. El risc pot provenir de la seva utilització inadequada, en quantitats que superen els límits establerts o de la utilització de substàncies no autoritzades.

Per aquesta raó existeix una sèrie de regulacions pel que fa a l'autorització, comercialització i utilització dels plaguicides en els productes alimentaris i pinsos; alhora, la legislació estableix quins són els límits màxims de residus (LMR) permesos per a cada plaguicida en productes d'origen vegetal i animal, tenint en compte les bones pràctiques agrícoles.

Aquest document recull principalment, les dades dels diferents programes de vigilància i control de residus de plaguicides en productes vegetals a Catalunya, així com dades d'altres actuacions de control que realitzen el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Acció Rural pel que fa referència als plaguicides d'ús fitosanitari i el Departament de Salut pel que fa a plaguicides d'ús fitosanitari, d'ús ambiental i en la indústria alimentària.

Plaguicides d'ús fitosanitari: són els destinats a ser utilitzats en l'àmbit de la sanitat vegetal així com aquells altres de naturalesa anàloga destinats a combatre males herbes o altres organismes indesitjables en àrees no cultivades.

1 La denominació de plaguicides no agrícoles queda englobada en la definició de biocides amb l'entrada en vigor de la Directiva 98/8/CE relativa a la comercialització de biocides i la seva transposició a la norma nacional amb el Reial decret 1054/2002.

LA VIGILÀNCIA I EL CONTROL DE PLAGUICIDES EN PRODUCTES VEGETALS A CATALUNYA

Plaguicides d'ús ambiental: són els destinats a operacions de desinfecció, desinsectació i desratització en els locals públics o privats, establiments fixos o mòbils, mitjans de transport i les seves instal·lacions.

Plaguicides d'ús en la indústria alimentària: són els destinats a tractaments externs de transformats de vegetals, de productes d'origen animal i dels seus envasos, així com els destinats al tractament de locals, instal·lacions o maquinària relacionats amb la indústria alimentària.

Aquest document no recull els residus de plaguicides en aliments d'origen animal.

S'hi inclouen dades dels resultats d'aquests controls dels anys 2005 i 2006.

Atès que en el document anterior ja hi ha una recopilació de la legislació relacionada amb la comercialització, l'ús de productes fitosanitaris i el control dels residus, per evitar la repetició d'informació únicament comentarem les darreres novetats legislatives relacionades amb aquests temes.

Qui necessiti aprofundir en aquests temes pot consultar el document de l'any 2004 a la pàgina web de l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària. (www.gencat.net/salut/acsa)

02 Novetats legislatives

En l'àmbit de la Unió Europea la utilització dels plaguicides està regulada directament o indirectament per un extens nombre de normes jurídiques. De forma directa existeixen normes sobre la seva comercialització i utilització, sobre la seva prohibició, i sobre els límits màxims de residus en aliments.

En aquest document únicament comentarem les darreres novetats legislatives publicades durant el període 2005-2007 i que afecten les normes bàsiques pel que fa a plaguicides en productes vegetals.

2.1. COMERCIALITZACIÓ I UTILITZACIÓ DE PRODUCTES FITOSANITARIS

Respecte a les disposicions normatives relacionades amb la comercialització dels productes fitosanitaris, cal indicar que continua el procés d'autorització i revisió de substàncies actives d'acord amb l'aplicació de la **Directiva del Consell 91/414/CEE, de 15 de juliol, sobre comercialització de productes fitosanitaris**, transposada a l'Estat espanyol pel Reial decret 2163/1994, de 4 de novembre, pel qual s'implanta el sistema harmonitzat comunitari d'autorització per comercialitzar i utilitzar productes fitosanitaris. A escala estatal, mitjançant una sèrie d'ordres ministerials s'han incorporat les diferents modificacions que s'han aprovat dels annexos de la Directiva 91/414/CEE.

La Directiva 91/414/CEE (i les seves posteriors modificacions) va posar les bases per a la inclusió en una llista única comunitària de les substàncies actives destinades a la formulació de productes fitosanitaris. L'objectiu era unificar a la Unió Europea els criteris per a l'avaluació dels productes fitosanitaris, amb un alt nivell d'exigències toxicològiques i ecotoxicològiques, per tal de minimitzar-ne l'impacte sobre la salut humana i el medi ambient.

Per confeccionar aquesta llista, es va establir el següent:

- Cal l'**autorització de la Comissió Europea** per incloure noves substàncies actives a la llista única comunitària.

- Les substàncies actives **ja registrades al juliol de 1993** en algun país europeu tenien un **termini de 10 anys per ser revisades**. Mentre aquestes substàncies no fossin objecte de revisió, es podien registrar els productes fitosanitaris que les contenien a qualsevol país europeu.

En total, es van comptabilitzar inicialment 834 substàncies ja registrades i se'n va fixar la revisió en quatre fases.

La constant modificació del Registre únic europeu de substàncies actives i conseqüentment del registre oficial de productes fitosanitaris, on desapareixen substàncies actives antigues i n'apareixen de noves, juntament amb el registre de nous productes comercials i de modificacions d'usos dels registrats, fa necessari poder disposar d'una informació actualitzada d'aquests registres.

LA VIGILÀNCIA I EL CONTROL DE PLAGUICIDES EN PRODUCTES VEGETALS A CATALUNYA

Per obtenir informació actualitzada sobre el procés d'avaluació i autorització de productes fitosanitaris i l'estat dels diferents registres de substàncies actives i de productes fitosanitaris, podeu consultar l'adreces següents:

- Comissió Europea DG SANCO - Fitosanitat[2]
- MAPA- Registre de Productes Fitosanitaris[3]
- Departament d'Agricultura, Ramaderia i Acció Rural - Registre únic europeu de productes fitosanitaris[4]

Cal assenyalar que el procés de revisió ha suposat la retirada de moltes substàncies actives, de manera que també ha afectat un important nombre de productes comercials. Tot i que molts dels productes eliminats tenen substituts, la reducció del catàleg pot crear problemes per lluitar contra determinades plagues, especialment en el camp dels insecticides i en els cultius de les zones mediterrànies; a més, la utilització d'un menor nombre de substàncies actives pot incrementar el risc d'aparició de resistències. És per tot això que cal anar adaptant la lluita fitosanitària a aquesta nova situació i posar a punt sistemes alternatius de lluita.

A més a més, quan una substància activa es retira, el seu límit màxim de residus (LMR) en els productes vegetals tractats cau al límit de detecció; per la qual cosa, a més d'estar-ne prohibida l'aplicació, la utilització indeguda d'aquestes substàncies compromet la comercialització posterior dels productes tractats o la importació de països tercers en què la substància activa està registrada.

Una novetat normativa respecte a la comercialització i utilització de productes fitosanitaris està relacionada amb l'obligatorietat, a partir de l'1 de gener de 2005, de garantir la traçabilitat dels aliments i pinsos, tal com estableix el Reglament (CE) núm. 178/2002 del Parlament Europeu i del Consell, de 28 de gener de 2002, pel qual s'estableixen els principis i els requisits generals de la legislació alimentària i de l'aplicació dels reglaments (CE) núm. 852/2004 i 183/2005 de l'anomenat paquet d'higiene.

Com a conseqüència de l'aplicació del paquet de directives d'higiene, els agricultors hauran de complir una sèrie d'obligacions en matèria de registre, traçabilitat i els registres relatius a la utilització de productes fitosanitaris.

En aquest sentit, el Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació ha establert mitjançant l'Ordre APA/326/2007, de 9 de febrer[5], les obligacions dels agricultors en allò que fa referència a registres que resulten de l'aplicació de la normativa comunitària sobre higiene dels aliments i pinsos. Aquesta norma estableix que els titulars d'explotacions agrícoles o forestals en les quals es produeixin vegetals destinats a consum com a aliments o pinsos hauran de portar un registre de dades de l'explotació on anotin els tractaments realitzats (cultiu, plaga, producte emprat, etc.). Així mateix, hauran de registrar les dades referents a qualsevol anàlisi de plaguicides que es realitzi a l'explotació, ja sigui de manera voluntària, o bé perquè es posin en pràctica sistemes de producció que així ho exigeixin o a causa de controls oficials efectuats en les seves collites.

---

2 http://ec.europa.eu/food/plant/protection/evaluation/index_en.htm
3 http://www.mapa.es/ca/agricultura/pags/fitos/fitos.asp
4 http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR/menuitem.3645c709047c363053b88e10b031e1a0/?vgnextoid=870f4881cbb24110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnextchannel=870f4881cbb24110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnextfmt=default
5 Ordre APA/326/2007, de 9 de febrer, per la qual s'estableixen les obligacions dels titulars d'explotacions agrícoles i forestals en matèria de registre de la informació sobre l'ús de productes fitosanitaris (BOE 43, de 19.02.2007)

D'altra banda, i amb l'objectiu de complir amb les obligacions respecte a la traçabilitat, l'agricultor haurà d'anotar, de cada collita o partida de collita comercialitzada, el producte comercialitzat, la quantitat expedida, i el nom i adreça del receptor.

Una altra novetat que afecta indirectament el compliment de la normativa general alimentària és l'entrada en vigor de l'última reforma de la política agrícola comuna (PAC). La publicació del Reglament (CE) 1782/2003[6], que va començar a aplicar-se l'any 2005, va introduir l'obligació de complir els requisits de condicionalitat, que inclou el compliment de la legislació general alimentària i determinats preceptes del paquet d'higiene per poder rebre integrament els pagaments directes, i que estableix un pagament basat en les ajudes històriques dels agricultors sota l'única condició que les terres es mantinguin en bones condicions agràries i mediambientals, i la introducció del concepte de condicionalitat pel qual el cobrament dels pagaments directes que rep cada agricultor queda condicionat al compliment d'una sèrie de normes relatives a qüestions relacionades amb el medi ambient, la salut pública o el benestar animal. Això ha contribuït a conscienciar els agricultors de les obligacions que tenen en matèria de medi ambient i salut pública.

Finalment, cal assenyalar que en l'actualitat s'estan discutint diverses propostes que són d'especial transcendència per al sector agrari. La primera proposta és un reglament dirigit a millorar i harmonitzar el sistema d'autoritzacions i comercialització de productes fitosanitaris, que substituirà la Directiva 91/414/CEE. La segona iniciativa és una directiva per la qual s'estableix un marc comunitari per a l'ús sostenible dels plaguicides, i la tercera és un reglament relatiu a les estadístiques de productes fitosanitaris.

S'ha de destacar que la Directiva de l'ús sostenible dels plaguicides s'emmarca en el conjunt de mesures que desenvolupen l'estratègia temàtica per a l'ús sostenible dels plaguicides publicada per la Comissió l'any 2006[7].

2.2. COMERCIALITZACIÓ I UTILITZACIÓ DE BIOCIDES

La denominació de plaguicides no agrícoles queda englobada amb la definició de biocides amb l'entrada en vigor de la Directiva 98/8/CE relativa a la comercialització de biocides i la seva transposició a la norma nacional amb el Reial decret 1054/2002.

Es denominen biocides aquelles substàncies actives i preparats que contenen una o més substàncies actives, presentades en la forma en què són subministrades a l'usuari, destinades a destruir, contrarestar, neutralitzar, impedir l'acció o exercir el control sobre qualsevol organisme nociu per mitjans químics o biològics.

Aquests productes estan regulats per la Directiva 98/8/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 16 de febrer, relativa a la comercialització de biocides, la qual harmonitza en l'àmbit europeu la legislació sobre aquests productes, establint principis comuns d'avaluació i autorització de biocides i evitant, d'aquesta forma, barreres econòmiques i administratives. La Directiva 98/8/

6 Reglament (CE) 1782/2003 del Consell, de 29 de setembre, pel qual s'estableixen les disposicions comunes aplicables als règims d'ajuts directes en el marc de la política agrícola comuna.

7 Comunicació COM(2006) 372, de 12.07.2006, de la Comissió al Consell, al Parlamento Europeu, al Comitè Econòmic i Social Europeu i al Comitè de les Regions sobre l'estratègia temàtica relativa a l'ús sostenible dels pesticides.

CE estableix les bases per a la inclusió en una llista positiva comunitària de les substàncies actives autoritzades com a ingredients de biocides. Aquesta Directiva ha estat transposada al nostre ordenament jurídic mitjançant el Reial decret 1054/2002, d'11 d'octubre, pel qual es regula el procés d'avaluació per al registre, autorització i comercialització de biocides.

Amb aquest Reial decret es controlen 23 tipus de productes. Entre els quals s'inclouen els desinfectants emprats en els àmbits de la vida privada i de la salut pública, els insecticides, acaricides, rodenticides, repel·lents, conservants, etc.

Fins ara, i d'acord amb la legislació existent a Espanya en aquesta matèria (Reial decret 3349/1983, de 30 de novembre, pel qual s'aprova la Reglamentació tecnicosanitària per a la fabricació, comercialització i utilització de plaguicides i modificacions posteriors als reials decrets 162/1991 i 443/1994), només es registraven alguns tipus de productes biocides, entre els quals s'incloïen els plaguicides per a ús en la indústria alimentària i els d'ús ambiental.
La Directiva 98/8/CE (Reial decret 1054/2002) estableix que aquesta legislació seguirà sent d'aplicació durant un període transitori de deu anys. Durant aquest període s'ha establert un procediment de revisió de les substàncies actives biocides comercialitzades amb anterioritat al mes de maig de 2000. Aquesta revisió es porta a terme d'acord amb els reglaments de la Comissió Europea: Reglament (CE) 1896/2000, Reglament (CE) 2032/2003, Reglament (CE) 1048/2005, Reglament (CE) 1849/2006 i Reglament (CE)1451/2007.

2.3. RESIDUS DE PLAGUICIDES[8]

Pel que fa referència als límits màxims de residus (LMR)[9], actualment a escala europea estan regulats bàsicament per:

- Directiva 76/895/CEE del Consell. Fixa els límits màxims de residus de plaguicides en les fruites i hortalisses i a sobre seu.
- Directiva 86/362/CEE del Consell. Fixa els continguts màxims de plaguicides en cereals.
- Directiva 86/363/CEE del Consell. Fixa els continguts màxims per als residus de plaguicides en els productes alimentaris d'origen animal i a sobre seu.
- Directiva 90/642/CEE del Consell. Harmonitza i fixa els continguts màxims de residus de plaguicides en fruites i hortalisses.

Aquestes directives afecten un nombre limitat de plaguicides i productes vegetals, i són objecte de revisió i ampliació constants. Pel que fa als límits màxims de residus de plaguicides encara no harmonitzats en les normatives europees esmentades, prevalen en cada país els que han fixat els diferents estats membres.

La normativa anteriorment esmentada no afecta els països no comunitaris, els quals tenen les legislacions pròpies, o bé s'acullen a les establertes al Codex Alimentarius de la FAO.

8 Residus de plaguicides: les principals restes de plaguicides, així com els seus metabòlits i productes de degradació o de reacció, enumerats a l'annex II, que estan presents en els productes vegetals *[Reial decret 280/1994, de 18 de febrer]*.
9 Límit màxim de residus (LMR): és la quantitat màxima de residus d'un determinat producte fitosanitari permesa per la llei sobre un producte vegetal concret; aquest límit garanteix amb un ampli marge de seguretat que els residus no són perjudicials per als consumidors dels vegetals tractats i s'expressa en parts per milió (ppm) o en mg/kg.

L'any 2005 es va publicar el nou Reglament (CE) núm. 396/2005 del Parlament Europeu i del Consell, relatiu als límits màxims, que deroga totes les directives anteriors sobre LMR (76/895, 86/363, 86/362 i 90/642); tanmateix, aquest reglament no és íntegrament aplicable fins a la seva entrada en vigor, que s'esdevindrà al cap de sis mesos de la publicació de l'últim dels reglaments pels quals s'estableixin els annexos I, II, III i IV.

Serà en aquest moment, doncs, quan el Reglament derogarà les directives 76/895/CEE (fruites i hortalisses), 86/362/CEE (cereals), 86/363/CEE (productes alimentaris d'origen animal) i 90/642/CEE (productes d'origen vegetal).

Fins a la data, només està aprovat i publicat, mitjançant el Reglament (CE) núm. 178/2006 de la Comissió, d'1 de febrer de 2006, l'annex I del Reglament (CE) núm. 396/2005 que inclou la llista d'aliments i pinsos als quals s'apliquen els continguts màxims de residus de plaguicides.

La resta d'annexos segueixen pendents d'aprovació i publicació.

Actualment, es poden consultar els esborranys dels annexos I, II, III i IV del Reglament 396/2005 a la pàgina web de la DG SANCO[10].

A escala estatal, les directives europees de LMR en productes d'origen vegetal es troben recollides al Reial decret 280/1994, de 18 de febrer, pel qual s'estableixen els límits màxims de residus de plaguicides i el seu control en determinats productes d'origen vegetal.

Aquest Reial decret transposa la Directiva 90/642/CEE i inclou, a més, les directives 76/895/CEE i 86/362/CEE, anteriorment transposades per altres ordres ministerials (que es deroguen) relatives a aquesta matèria, per tal de recollir en una *única disposició* tota la normativa relacionada amb els continguts de residus de plaguicides en productes vegetals. Es fixen tant els límits màxims ja establerts en l'àmbit de la Comunitat com els que encara no han estat harmonitzats i que van ser establerts en l'àmbit estatal fins que no siguin fixats per la Comunitat.

A l'Estat espanyol, quan no hi ha LMR comunitaris, s'han establert LMR nacionals per a totes les substàncies actives existents i s'han creat LMR provisionals per a totes les substàncies actives noves a través d'ordres ministerials basades en el Reial decret 280/1994. Els LMR per a usos no autoritzats s'estableixen en el límit de determinació (LDD).

Segons el marc legislatiu actual podem trobar, atenent a l'àmbit d'aplicació, els tipus següents de LMR: nacionals, provisionals, comunitaris i temporals.

Podeu consultar informació sobre els actuals límits màxims de residus i mètodes de determinació analítica a les adreces següents:

- DG SANCO- Residus de pesticides[11]
- Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca[12]
- Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació[13]
- Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç, Secretaria General de Comerç Exterior[14]
- Comissió del Codex Alimentarius[15]

10 http://ec.europa.eu/food/plant/protection/pesticides/index_en.htm
11 http://ec.europa.eu/food/plant/protection/pesticides/index_en.htm
12 http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR/menuitem.3645c709047c363053b88e10b031e1a0/?vgnextoid=f1d935f14ca34110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnextchannel= f1d935f14ca34110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnextfmt=default
13 http://mapa.es/es/agricultura/pags/fitos/registro/menu.asp
14 http://plaguicidas.comercio.es
15 http://www.codexalimentarius.net/web/jmpr.jsp

2.4. CONTROL OFICIAL DELS LMR

Pel que fa al control oficial dels LMR, les directives europees estableixen l'obligació de dur a terme un sistema de vigilància dels continguts de residus de plaguicides en els productes vegetals que es posin en circulació en el mercat comunitari, ja siguin de producció interior o bé importats de països tercers; per la qual cosa cada estat membre es responsabilitza d'executar programes d'inspecció duts a terme almenys per al mostreig, per impedir que es posin en circulació en el seu territori els productes vegetals amb residus de plaguicides que excedeixin els continguts màxims fixats.

D'acord amb el nou Reglament (CE) núm. 396/2005, els estats membres de la Unió Europea han de comprovar regularment que els aliments compleixin aquests nivells. La vigilància i el control s'han de dur a terme segons el que disposa el Reglament (CE) núm. 882/2004 del Parlament Europeu i del Consell, de 29 d'abril de 2004, sobre els controls oficials efectuats per garantir la verificació del compliment de la legislació en matèria de pinsos i aliments i la normativa sobre salut animal i benestar dels animals, i mitjançant programes anuals comunitaris i nacionals que preveuen tant la Directiva 90/642/CEE com el Reglament (CE) núm. 396/2005, actualitzats cada any. En particular, els estats membres hauran d'efectuar una presa de mostres, anàlisis, identificació dels plaguicides presents, així com dels nivells de residus respectius.

A Espanya, per tal d'evitar la comercialització de productes vegetals amb continguts de residus superiors als límits permesos, les diferents comunitats autònomes (CA) coordinades pel Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació (MAPA) i el Ministeri de Sanitat i Consum, i seguint directrius europees, estableixen cada any un pla de seguiment i control de residus en origen, i en productes vegetals existents en el mercat amb destí a l'ús i consum humà, respectivament.

A banda dels programes nacionals de control, també es preveu que la Comissió Europea (CE) implanti progressivament un sistema que permeti calcular l'exposició als plaguicides a través de l'alimentació.

En aquest sentit, des de l'any 1997, la CE fa recomanacions relatives a programes coordinats de vigilància de residus de plaguicides a escala comunitària, amb la finalitat de recollir dades de cada estat membre sobre el nivell de residus de plaguicides en els productes vegetals que formen part important o significativa de la dieta dels europeus, i utilitzar aquestes dades per calcular l'exposició real a aquests plaguicides a través de l'alimentació.

La Unió Europea (UE) preveu el nombre total de mostres per analitzar en tot el territori comunitari, segons la quota de mercat nacional, comunitària i de països tercers dels estats membres. Assigna, per a cada estat membre, el nombre, les matrius vegetals i els residus que s'han de determinar en els diferents tipus de productes.

Les darreres recomanacions publicades per als anys 2005, 2006 i 2007 han estat les següents:

- Recomanació de la Comissió, d'1 de març de 2005, relativa a un programa de control comunitari coordinat per a 2005 destinat a garantir el respecte dels límits màxims de residus de plaguicides als cereals i a determinats productes d'origen vegetal i als programes de control per a 2006 (2005/178/CE).

- Recomanació de la Comissió, de 18 de gener de 2006, relativa a un programa de control comunitari coordinat per a 2006 destinat a garantir el respecte dels límits màxims de residus de plaguicides als cereals i a determinats productes d'origen vegetal, i als programes de control per a 2007 (2006/26/CE).

- Recomanació de la Comissió, de 3 d'abril de 2007, relativa a un programa de control comunitari coordinat per a 2007 destinat a garantir el respecte dels límits màxims de residus de plaguicides als cereals i a determinats productes d'origen vegetal, i als programes de control per a 2008 (2007/255/CE).

Altres novetats relacionades amb el control dels residus de plaguicides són: a nivell estatal, la publicació de l'Ordre APA/1964/2005, de 6 de juny, per la qual es designen laboratoris de referència en matèria d'anàlisi de productes fitosanitaris i dels seus residus, i a Catalunya la publicació del Decret 13/2007, de 16 de gener, pel qual s'estableix el Pla de vigilància i control de residus en animals, vegetals i aliments a Catalunya (PRAVA) (SG-16.1.2007).

Amb la publicació del Decret 13/2007 s'actualitza la regulació de les actuacions de vigilància i control de les substàncies i residus en animals, vegetals i aliments de Catalunya en ampliar el Pla per a la investigació de residus en animals i carns fresques a Catalunya (PIRACC), creat en virtut del Decret 241/1990, de 4 de setembre, mitjançant l'establiment d'un instrument nou de coordinació de l'execució de les investigacions sobre les substàncies i els seus residus en l'àmbit de Catalunya: el **Pla de vigilància i control de residus en animals, vegetals i aliments a Catalunya (PRAVA)**. D'entre les novetats d'aquest Decret destaca l'exigència de vigilar i controlar les substàncies i els residus al llarg de tota la cadena alimentària i en qualsevol tipus d'aliment, independentment de si es tracta d'un aliment d'origen animal o d'un producte vegetal, des de la producció primària fins a la distribució final.

Per tant, a partir de 2007, el PRAVA serà el nou instrument indicatiu i de coordinació de l'Administració de la Generalitat de Catalunya i dels ens locals en matèria de vigilància i control oficial de substàncies i residus en animals, vegetals i aliments.

LA VIGILÀNCIA I EL CONTROL DE PLAGUICIDES EN PRODUCTES VEGETALS A CATALUNYA

03 Situació a catalunya

3.1. AUTORITATS COMPETENTS

Les autoritats competents a Catalunya són:

a) Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural (DAR):
Direcció General d'Agricultura i Ramaderia
- Subdirecció General d'Agricultura
Servei de Sanitat Vegetal

Direcció General d'Alimentació, Qualitat i Indústries Agroalimentàries
- Subdirecció General d'Innovació Rural
Servei de Formació Agrària

b) Departament de Salut (DS):
Direcció General de Salut Pública
- Subdirecció General de Protecció de la Salut
Servei d'Higiene Alimentària
Servei de Sanitat Ambiental

c) Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)[16]

3.2. MECANISMES DE COORDINACIÓ

a) Com a òrgan de planificació i coordinació de les actuacions de la Generalitat de Catalunya que s'efectuen en aquesta matèria, l'any 2004, i mitjançant el Decret 447/2004, de 30 de novembre, es va crear la **Comissió Interdepartamental en Matèria de Plaguicides i Biocides**, adscrita al DAR, concretament a la Direcció General de Producció, Innovació i Indústries Agroalimentàries.

En aquesta Comissió, hi participen representants del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural, del Departament de Salut, del Departament de Medi Ambient i Habitatge i del Departament de Treball i Indústria.

Aquesta Comissió s'ha reunit quatre vegades durant l'any 2005 i cinc vegades durant l'any 2006 per coordinar les actuacions de la Generalitat de Catalunya sobre diferents temes relacionats amb els plaguicides i biocides.

b) Paral·lelament, en el si de l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària, i amb la finalitat de coordinar actuacions i el compliment dels objectius dels organismes executius de control, es troba la **Comissió Directora del Pla de Residus**, que té els objectius següents:

16 L'Agència de Salut Pública de Barcelona duu a terme les tasques del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya en l'àmbit territorial del municipi de Barcelona.

- Analitzar el desenvolupament i els resultats del Pla d'investigació de residus a Catalunya, en endavant el PRAVA.
- Plantejar actuacions i prendre decisions per tal de millorar-ne l'eficàcia (coordinació de les actuacions dels diferents departaments, recursos analítics, finançament...).
- Definir les línies estratègiques i prioritàries d'actuació.

Els organismes convocats en aquesta Comissió Directora del Pla de Residus són:

- La Direcció General de Salut Pública
- La Direcció General d'Agricultura, Ramaderia i Innovació
- L'Agència Catalana del Consum

3.3. ACTIVITATS DE VIGILÀNCIA I CONTROL EN RELACIÓ AMB LA COMERCIALITZACIÓ I LA UTILITZACIÓ DELS PLAGUICIDES: PRODUCTES FITOSANITARIS I PLAGUICIDES D'ÚS AMBIENTAL I ALIMENTARI

3.3.1 Activitats del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural en relació amb la comercialització i utilització de productes fitosanitaris

Els programes de vigilància en la comercialització i utilització de productes fitosanitaris es duen a terme per acomplir la Directiva 91/414/CEE, que dicta les normes per a la fabricació i comercialització de productes fitosanitaris. Aquesta Directiva està transposada a l'ordenament jurídic estatal pel Reial decret 2163/1994.

En l'àmbit de l'Estat espanyol, el Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació és l'organisme encarregat, amb consulta prèvia als representants de les comunitats autònomes, de coordinar aquests plans de control de comercialització i utilització de productes fitosanitaris.

El mateix Reial decret 2163/1994, amb què s'implanta el sistema harmonitzat comunitari d'autorització per comercialitzar i utilitzar productes fitosanitaris i es regula la inspecció i el control oficial de la comercialització i utilització dels productes fitosanitaris així com les sancions de les infraccions produïdes, transfereix a les comunitats autònomes la competència en l'execució d'aquests programes en els seus respectius àmbits territorials.

A Catalunya, la comercialització i la utilització de productes fitosanitaris està controlada pel Servei de Sanitat Vegetal del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural, que coordina i executa els programes i les activitats següents:

A. Programa de vigilància en la comercialització de productes fitosanitaris
B. Programa de vigilància de la utilització de productes fitosanitaris
C. Activitats de formació, promoció i divulgació
D. Lluita i control contra les plagues dels vegetals

A. Programa de vigilància i control de la comercialització de productes fitosanitaris

L'objectiu d'aquest Programa és controlar el compliment de la legislació que afecta els establiments en els quals es fabriquen, emmagatzemen i comercialitzen productes fitosanitaris, i controlar i comprovar que els productes fitosanitaris posats al mercat estan degudament registrats i compleixen els requeriments de qualitat previstos per la legislació.

La finalitat és evitar que es posin en circulació productes fitosanitaris que no compleixin un mínims de qualitat, i garantir d'aquesta manera l'eficàcia dels tractaments fitosanitaris.

Aquest programa comporta les actuacions següents:

- Control d'establiments: inscripció en el Registre Oficial d'Establiments i Serveis Plaguicides i control del Llibre oficial de moviments (LOM), control de la qualificació del personal, condicions d'emmagatzematge de productes.
- Control de la qualitat dels productes: identitat de les substàncies actives, control de l'etiquetatge i envasament, concentració de la substància activa, control de les propietats fisicoquímiques.

El Reial decret 2163/1994 també crea la Comissió d'Avaluació de Productes Fitosanitaris com a òrgan assessor en matèria de concessió d'autoritzacions per comercialitzar i realitzar assaigs amb productes fitosanitaris i en tot allò referent a la inclusió de substàncies actives en la llista comunitària, i estableix que correspon a les comunitats autònomes la inspecció i el control oficial de l'experimentació, comercialització i utilització dels productes fitosanitaris, així com la sanció de les infraccions que es produeixin.

La coordinació entre el MAPA i les CA es realitza a través del grup de treball sobre comercialització i utilització de plaguicides.

El Servei de Sanitat Vegetal del DAR també participa en la supervisió de les experiències de preregistre dels productes fitosanitaris en l'àmbit de Catalunya.

Tant els productes fitosanitaris, les substàncies actives, com els establiments han d'estar autoritzats i registrats en els registres corresponents, com ara:

- El Registre Únic Europeu de Substàncies Actives
- El Registre Oficial de Productes i Material Fitosanitari
- El Registre Oficial d'Establiments i Serveis Plaguicides (ROESP)

Registre Únic Europeu de Substàncies Actives

La llista única comunitària (annex 1 de la Directiva 91/414/CEE) inclou les substàncies actives permeses per la UE destinades a la formulació de productes fitosanitaris. Cap substància activa no pot ser utilitzada en la fabricació de productes fitosanitaris, tret que estigui inclosa en la llista positiva comunitària.

Aquest Registre és responsabilitat de la Direcció General de Salut i Protecció dels Consumidors de la Comissió Europea (DG SANCO). Des del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural (DAR) es participa en el comitè estatal de productes fitosanitaris.

Per disposar d'informació actualitzada sobre el Registre Únic Europeu de Substàncies Actives es pot consultar l'adreça següent:

- DG SANCO- Avaluació de substàncies actives[17]

Registre Oficial de Productes i Material Fitosanitari

La legislació actual que regula la fabricació, comercialització i l'ús dels plaguicides a l'Estat espanyol es troba bàsicament al Reial decret 3349/1983 i les seves modificacions i disposicions complementàries, on s'estableix que els plaguicides que hagin d'utilitzar-se a l'Estat espanyol només podran fabricar-se i/o comercialitzar-se si estan inscrits en el registre oficial corresponent.

En el cas dels productes fitosanitaris, hauran d'estar inscrits en el Registre Oficial de Productes i Material Fitosanitari, creat l'any 1942, i actualment dependent de la Direcció General d'Agricultura del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació.

Per disposar d'informació actualitzada del registre de nous productes comercials i de modificació d'usos dels registrats, es poden consultar les adreces següents:

- Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació[18]
- DG SANCO-Residus de pesticides[19]

Registre Oficial d'Establiments i Serveis de Plaguicides (ROESP)

D'acord amb l'article 4.5 del Reial Decret 3349/1983 (BOE de 22 de gener de 1984), pel qual s'aprova la reglamentació tecnicosanitària per a la fabricació, comercialització i utilització de plaguicides, les fàbriques de plaguicides, els locals on s'emmagatzemen o comercialitzen plaguicides i les instal·lacions destinades a realitzar tractaments amb aquests, així com també les empreses de tractaments amb plaguicides, han d'estar inscrits obligatòriament al Registre Oficial d'Establiments i Serveis Plaguicides.

Aquest Registre està regulat actualment per l'Ordre del Ministeri de Relacions amb les Corts i de la Secretaria del Govern de 24 de febrer de 1993, per la qual es normalitza la inscripció i el funcionament del Registre d'Establiments i Serveis Plaguicides (BOE 4.3.1993), i a Catalunya pel Decret 149/1997, de la Generalitat de Catalunya, pel qual es regula el Registre Oficial d'Establiments i Serveis Plaguicides (DOGC 23.6.1997).

D'aquesta manera es constitueix un cens d'entitats autoritzades i inscrites de caràcter públic que conté informació sobre les dades d'identificació, ubicació i activitats. Aquest cens es publica a la pàgina web del Departament de Salut i del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural.

L'actualització dels cens, que es fa mitjançant la revalidació de les autoritzacions i l'anotació de les modificacions o de les baixes registrals, és fonamental per garantir la programació ade-

17 http://ec.europa.eu/food/plant/protection/evaluation/index_en.htm
18 http://www.mapa.es/agricultura/pags/fitos/fitos.asp
19 http://ec.europa.eu/food/plant/protection/pesticides/index_en.htm

quada o els controls oficials. Així mateix, el Registre és un element essencial per als serveis d'inspecció, ja que permet actuar amb rapidesa i eficàcia en els casos en què es posa en perill la salut pública.

A més, és obligatòria la inscripció al Registre de les persones físiques o jurídiques que prestin serveis de fabricació, importació o distribució de plaguicides que, sense disposar d'establiments a Catalunya, hi tinguin domicili social.

D'acord amb el Decret 149/1997, la gestió d'aquest Registre a Catalunya queda repartida depenent del tipus de plaguicida entre el Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural i el Departament de Salut.

Correspon a la Direcció General de Producció i Indústries Agroalimentàries del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural la gestió del registre de:

- Establiments de fabricació de plaguicides.
- Magatzems de plaguicides, excepte els que emmagatzemin exclusivament plaguicides o desinfectants d'ús en la indústria alimentària.
- Establiments de comercialització de plaguicides, excepte els que comercialitzin exclusivament plaguicides o desinfectants d'ús ambiental o d'ús en la indústria alimentària.
- Locals o instal·lacions destinats a l'aplicació de plaguicides.
- Serveis d'aplicació de plaguicides fitosanitaris d'ús ramader ja sigui amb caràcter industrial, corporatiu o com a serveis a tercers. Persones físiques o jurídiques que prestin serveis de fabricació, importació o distribució de plaguicides que, sense disposar d'establiments a Catalunya, tinguin domicili social en aquesta comunitat autònoma, excepte els que distribueixin exclusivament plaguicides o desinfectants d'ús ambiental o d'ús en la indústria alimentària.

Per disposar d'informació actualitzada d'aquest Registre, podeu consultar l'adreça següent:

- Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural[20]

B. Programa de vigilància de la utilització de productes fitosanitaris

El Reial decret 2163/1994 preveu que cada comunitat autònoma ha d'establir un programa de vigilància de la utilització correcta de productes fitosanitaris. Per acomplir aquest Reial decret i harmonitzar actuacions s'ha adoptat un programa de vigilància consensuat per les CA i executat amb plans anuals.

Els objectius d'aquest programa són:

1. Controlar les empreses de tractaments fitosanitaris:

- Comprovar que estiguin registrades en el Registre Oficial d'Establiments i Serveis Plaguicides (ROESP).

20 http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR/menuitem.ea4a9707647429b7a3bc8110d8c0e1a0/?vgnextoid=870f4881cbb24110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnextchannel=870f4881cbb24110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnextfmt=detall&codInf=13443&accio=consultar&Cerca=;

- Controlar que les persones que efectuen aplicacions de productes plaguicides disposin del carnet d'aplicador de tractaments.
- Controlar el llibre oficial de moviments (LOM).
- Inspeccionar els contractes amb usuaris i tractaments efectuats.
- Revisar in situ l'aplicació d'algun tractament, comprovant les mesures de seguretat dels aplicadors, els productes emprats i la tinença del carnet d'aplicador.

2. Controlar directament en camp l'ús dels productes:
   - Comprovar l'ús correcte dels productes fitosanitaris mitjançant el control de les aplicacions directes en camp.

3. Controlar les mostres vegetals, sòls i aigües, després dels tractaments:
   - Comprovar la repercussió sobre el medi ambient, així com vigilar i controlar que els productes siguin emprats d'acord amb el que estableixen les normes vigents, i que no s'utilitzin productes no autoritzats o prohibits.

Així mateix, l'any 2007, el MAPA ha publicat l'Ordre APA/326/2007 per la qual s'estableixen les obligacions dels titulars d'explotacions agrícoles i forestals en matèria de registre de la informació sobre l'ús de productes fitosanitaris. Aquesta Ordre obliga els agricultors i altres productors a portar un registre per a cada tractament realitzat, per a cada anàlisi de plaguicida realitzada a voluntat de l'agricultor o per exigència del sistema de producció i per a cada producte vegetal o partida de la collita.

C. Activitats de formació, promoció i divulgació

C1. Formació d'aplicadors de productes plaguicides

El Reial decret 3349/1983, de 30 de novembre, pel qual s'aprova la Reglamentació tecnicosanitària (RTS) per a la fabricació, comercialització i utilització de plaguicides estableix que els aplicadors i el personal de les empreses dedicades a tractaments amb plaguicides han d'haver superat els cursos de capacitació homologats conjuntament pels ministeris d'Agricultura, Pesca i Alimentació i de Sanitat i Consum, i han d'haver obtingut el carnet d'aplicador de tractaments corresponent (el Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural lliura el carnet d'aplicador i manipulador de productes fitosanitaris i el Departament de Salut lliura el carnet d'aplicador de tractaments de desinsectació, desinfecció i desratització (DDD)).

Per tal de regular aquests cursos, el Ministeri de la Presidència va publicar l'Ordre de 8 de març de 1994 (BOE de 15.03.1994), la qual ha estat modificada per l'Ordre PRE/2922/2005 (BOE de 23.09.2005) on s'estableixen els nivells de capacitació per a l'aplicació dels productes fitosanitaris següents: bàsic, qualificat, fumigador, nivells especials i pilot aplicador agroforestal.

La finalitat d'aquestes activitats formatives és que els aplicadors portin a terme l'ús correcte dels plaguicides de manera que es minimitzi la possible utilització excessiva i/o ineficient.

Carnet d'aplicador i manipulador de productes fitosanitaris

A Catalunya, i amb el nou marc normatiu de la Llei orgànica 6/2006 de reforma de l'Estatut, la formació de les activitats relacionades amb la utilització de productes fitosanitaris i els carnets

estan actualment regulades per l'Ordre ARP/455/2006 de 22 de setembre de 2006 (DOGC 4732, de 3.10.2006).

El Servei de Formació Agrària de la Subdirecció General d'Innovació Rural, de la Direcció General de Producció, Innovació i Indústries Agroalimentàries del DAR és la unitat responsable d'organitzar els cursos per a l'obtenció del carnet d'aplicador de productes fitosanitaris duts a terme a les escoles de capacitació agrària i d'homologar els cursos impartits per empreses externes.

El Servei de Sanitat Vegetal del DAR participa en la docència de la majoria d'activitats formatives efectuades a les escoles de capacitació agrària, gestiona el lliurament de carnets als aplicadors i manipuladors que han superat els cursos homologats i fa entrega del carnet bàsic, qualificat i especial.

S'estableixen els nivells de capacitació següents:

Sempre que participin de forma directa en l'aplicació o manipulació de productes fitosanitaris (que no siguin gasos o generadors de gasos classificats com a tòxics i/o molt tòxics d'acord amb el Reial decret 255/2003):

Nivell bàsic
Estan obligats a disposar d'aquest carnet els agricultors que no disposin de personal auxiliar en la mateixa explotació. Segons la nova Ordre, aquesta obligació s'exigirà a partir a partir del dia 1 de gener de 2008 per manipular o aplicar productes de la categoria tòxics o molt tòxics que no siguin o generin gasos, i a partir del dia 1 de gener de 2009 per aplicar o manipular productes de categoria toxicològica fins a nocius al:

- Personal auxiliar de les empreses i altres entitats dedicades a l'aplicació de productes fitosanitaris.
- Personal auxiliar de les empreses i explotacions agràries que apliquin productes fitosanitaris.
- Personal auxiliar dels establiments de venda al públic de productes fitosanitaris.
- Persones que vulguin obtenir el carnet de nivell especial per a l'aplicació de productes fitosanitaris que siguin o generin gasos classificats com a tòxics o molt tòxics, d'acord amb el Reial decret 255/2003, en la seva explotació.

Nivell qualificat
Estan obligats a disposar d'aquest carnet els agricultors i/o els responsables tècnics de les explotacions agràries que tinguin al seu càrrec personal que apliqui productes fitosanitaris. Segons la nova Ordre, aquesta obligació s'exigirà a partir del dia 1 de gener de 2008 per manipular o aplicar productes de la categoria de tòxics o molt tòxics que no siguin o generin gasos, i a partir del dia 1 de gener de 2009 per aplicar o manipular productes de categoria toxicològica fins a nocius als:

- Responsables de les empreses i altres entitats dedicades a l'aplicació de productes fitosanitaris.
- Responsables tècnics de les empreses i explotacions agràries que apliquin productes fitosanitaris.
- Responsables dels establiments de venda al públic de productes fitosanitaris.
- Aplicadors a tercers.

Pilot aplicador agroforestal
Estan obligats a disposar d'aquest carnet les persones que, estant en possessió del títol i la llicència de pilot comercial d'avió o helicòpter, apliquin productes fitosanitaris per mitjans aeris.

Per aplicar productes fitosanitaris que són o generen gasos classificats com a tòxics i/o molt tòxics d'acord amb el Reial decret 255/2003) s'estableixen els nivells següents:

Fumigador
Estan obligats a disposar d'aquest carnet els responsables tècnics, aplicadors professionals i el personal de les empreses de serveis que participin de manera directa en l'aplicació d'aquests productes. L'obligació que els directors tècnics de les empreses de serveis que apliquin productes fitosanitaris molt tòxics que siguin o generin gasos de disposar del carnet de fumigador s'exigirà a partir del dia 4 d'octubre de 2008, excepte en el cas de les persones que ja estiguessin en possessió dels carnets de nivell especial.

Nivell especial
Estan obligats a disposar d'aquest carnet tots aquells que apliquin a la seva explotació productes fitosanitaris que siguin o generin gasos classificats com a tòxics i/o molt tòxics d'acord amb el Reial decret 255/2003, de 28 de febrer (BOE núm. 54, de 4.3.2003) per a cada producte (o grup de productes) i tenint en compte la seva modalitat d'aplicació.
Les modalitats de carnets de nivell especial a Catalunya són les següents:

- Especial per a l'aplicació de fumigants tòxics i/o molt tòxics per a la desinfecció del sòl, destinat als agricultors que apliquin a la seva explotació aquests productes en la desinfecció de sòl.
- Especial per a l'aplicació de fumigants molt tòxics contra els micromamífers del sòl, destinat als agricultors que apliquin a la seva explotació fosfur d'alumini i de magnesi per a la lluita contra micromamífers del sòl.

Per disposar d'informació actualitzada sobre la formació d'aplicadors de productes fitosanitaris, podeu consultar l'adreça següent:

- Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural[21]

C.2. Avisos fitosanitaris

Es tracta d'una activitat del Servei de Sanitat Vegetal (en la qual també participen agrupacions de defensa vegetal, anomenades també ADV) que té com a objectiu informar i assessorar els agricultors de les tècniques i dels moments més adients per controlar les plagues, desenvolupant programes de lluita integrada i així evitar tractaments innecessaris, de manera que es minimitzi l'ús de fitosanitaris i, conseqüentment, la seva incorporació a la cadena alimentària i al medi ambient.

Per a més informació sobre aquest tema, podeu consultar l'adreça següent:

- Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural - Avisos fitosanitaris[22]

21 http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR/menuitem.8ea90a68a0f0f53053b88e10b031e1a0/?vgnextoid=3da935f14ca34110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnextchannel=3da935f14ca34110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnextfmt=default
22 http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR/menuitem.d7371fca72b6d53053b88e10b031e1a0/?vgnextoid=b6656c042ba34110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnextchannel=b6656c042ba34110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnextfmt=default

C.3. Divulgació d'informació sobre plagues i productes fitosanitaris

El Servei de Sanitat Vegetal del DAR, per informar l'agricultor de les noves plagues i dels productes fitosanitaris que cal utilitzar, i com a complement a la informació que dóna en els avisos fitosanitaris mensuals, edita el material divulgatiu següent:

- Fitxes de plagues
- Fulls informatius fitosanitaris

D. Lluita i control contra les plagues dels vegetals

Del Servei de Sanitat Vegetal, dependent de la Subdirecció General d'Agricultura de la Direcció General d'Agricultura i Ramaderia del DAR, destaquen les quatre activitats següents:

D.1. Seguiment oficial, control i eradicació de plagues de quarantena

Es tracta d'una activitat que té com a objectiu:

- Evitar la introducció i propagació a Catalunya de plagues noves especialment perilloses.
- Fer el seguiment i, si escau, l'eradicació, de les plagues de quarantena immediatament quan apareixen al nostre territori.
- Fer seguiment de la xarxa oficial del foc bacterià (del qual l'Estat espanyol està considerat com a zona protegida).

Les plagues de quarantena són les que poden tenir importància econòmica potencial i figuren a la llista de la Comunitat Europea o han estat qualificades així pel Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació.

La inclusió d'una plaga a la llista de quarantena limita la introducció i la circulació dels portadors potencials a l'efecte de minimitzar-ne el risc d'introducció a les zones lliures.

Quan se'n detecta un focus (o bé se sospita que hi ha aquesta possibilitat), l'Administració ha de verificar-ne la presència. En cas de confirmar-se, cal adoptar mesures fitosanitàries per tal d'aconseguir l'eradicació de la plaga.

Aquestes activitats tenen com a objectiu reduir la incidència de les plagues, cosa que, a més de comportar beneficis econòmics, representa una **reducció de l'ús de fitosanitaris.**

D.2. Campanyes de tractaments contra plagues

Es tracta de campanyes específiques dirigides a lluitar de forma col·lectiva contra les plagues de control difícil individualment en determinades zones.

Les campanyes més destacades que efectua anualment el Servei de Sanitat Vegetal són contra la mosca de l'olivera, la *mosca de la fruita, l'insecte vector de la flavescència daurada de la vinya i el barrinador de l'arròs.*

D.3. Foment de la creació i el manteniment d'agrupacions de defensa vegetal (ADV)

Aquesta activitat té com a objectiu fomentar la creació d'agrupacions d'agricultors (ADV) per lluitar de forma col·lectiva contra les plagues, per crear xarxes de seguiments de paràsits o per preveure accidents meteorològics i dur a terme actuacions massives de lluita.

Les agrupacions de defensa vegetal poden ser d'àmbit municipal o supramunicipal i han d'agrupar com a mínim el 20% dels pagesos de l'àrea, o el 50% de la superfície dels conreus que cal protegir.

D.4. Experimentació i posada a punt de tècniques de lluita alternatives

Es tracta d'activitats dirigides a posar a punt tècniques de lluita alternatives a la lluita química com, per exemple, la utilització de feromones mitjançant les tècniques de captura massiva i de confusió sexual.

D.5. Control oficial de proveïdors de material vegetal i expedició del passaport fitosanitari de la CEE

L'objecte d'aquesta activitat és controlar la producció i comerç del material vegetal per evitar la difusió de plagues de quarantena. Aquest control es basa en dos elements fonamentals: el Registre Oficial de Proveïdors de Material Vegetal i el passaport fitosanitari.

3.3.2. Activitats del Departament de Salut en relació amb la comercialització i utilització de plaguicides

El Departament de Salut, mitjançant la Direcció General de Salut Pública, en l'àmbit de les seves competències en l'àrea de protecció de la salut coordina i executa els programes i activitats següents:

a) Mitjançant el Servei de Sanitat Ambiental

A. Programa de control d'establiments i serveis plaguicides.

B. Gestió del Registre Oficial d'Establiments i Serveis Plaguicides (ROESP) pel que respecta als plaguicides d'ús en la indústria alimentària i els plaguicides d'ús ambiental.

C. Formació d'aplicadors de plaguicides d'ús ambiental i d'ús en la indústria alimentària: homologació de cursos i expedició del carnet de capacitació per a l'aplicació de plaguicides d'ús ambiental i d'ús en la indústria alimentària.

b) Mitjançant el Servei d'Higiene Alimentària

D. Gestió del registre Sanitari d'Indústries i Productes Alimentaris de Catalunya(RSIPAC).

A. Programa de control d'establiments i serveis plaguicides

Aquest Programa recull una sèrie d'actuacions adreçades a comprovar i promoure l'adequació de les empreses de control de plagues, de comercialització de plaguicides d'àmbit ambiental i a la indústria alimentària, a les normes dirigides a prevenir els riscos per a la salut de la població.

Aquestes actuacions es concreten fonamentalment a:

- Dur a terme el control sanitari sistemàtic basat en les inspeccions, l'estudi de documentació i la supervisió de l'autocontrol que porten a terme les empreses de control de plagues i les de comercialització de plaguicides d'ús ambiental i en la indústria alimentària.
- Informar i assessorar sobre la norma sanitària d'aplicació en aquest sector.
- Supervisar la idoneïtat dels protocols preventius per als clients.
- Inspeccionar en els locals dels clients com actuen aquests tipus d'empreses (terminis de seguretat, informació que subministren...), a través de les inspeccions que s'efectuen (en cas del Departament de Salut, inspeccions a locals com cases de colònies, càmpings, hotels o indústries alimentàries).
- Dur a terme el control de la tinença del corresponent carnet d'aplicador de tractaments de les persones que efectuen aplicacions de productes plaguicides.

D'altra banda, les empreses que elaboren, envasen, emmagatzemen, distribueixen o importen plaguicides d'ús en la indústria alimentària són objecte d'inscripció en el Registre Sanitari d'Indústries i Productes Alimentaris de Catalunya (RSIPAC), gestionat pel Departament de Salut, i per tant, són objecte de les inspeccions periòdiques que efectuen els inspectors del Departament de Salut a les indústries inscrites al RSIPAC.

Registre Sanitari d'Indústries i Productes Alimentaris de Catalunya (RSIPAC)

Aquest Registre és gestionat per la Subdirecció General de Protecció de la Salut (Servei d'Higiene Alimentària) i permet disposar d'un cens d'establiments i empreses que tenen l'autorització sanitària de funcionament. En la clau 37 d'aquest Registre, s'hi inscriuen les empreses que elaboren, envasen, emmagatzemen, distribueixen o importen detergents, desinfectants, desinsectants i altres productes d'ús alimentari, entre els quals es troben els plaguicides d'ús alimentari.

L'actualització del cens, que es fa mitjançant la revalidació de les autoritzacions i l'anotació de les modificacions o de les baixes registrals, és fonamental per garantir la programació adequada dels controls oficials.

Registre Oficial de Plaguicides no agrícoles o biocides

D'acord amb el Reial decret 3349/1983, el Reial decret 3349/1983 i les seves modificacions i disposicions complementàries, els plaguicides d'ús en la indústria alimentària i els plaguicides d'ús ambiental que hagin d'utilitzar-se a l'Estat espanyol només podran fabricar-se i/o comercialitzar-se si estan inscrits en el Registre Oficial de Plaguicides de la Direcció General de Salut Pública i Consum dependent del Ministeri de Salut i Consum.

Podeu consultar el Registre Oficial de Plaguicides no agrícoles o biocides a l'adreça següent:

- Ministeri de Sanitat i Consum - Salut ambiental[23]

B. Gestió del Registre Oficial d'Establiments i Serveis de Plaguicides (ROESP) de plaguicides no agrícoles

Tal com hem explicat al punt 3.3.1., el Reial Decret 3349/1983, i les seves modificacions i disposicions complementàries, estableix que les fàbriques de plaguicides, els locals on s'emmagatzemen o comercialitzen plaguicides i les instal·lacions destinades a realitzar tractaments amb aquests, així com també les empreses de tractaments amb plaguicides, han d'estar inscrits obligatòriament al Registre Oficial d'establiments i serveis Plaguicides (ROESP).

Aquest registre està regulat per l'Ordre del Ministeri de Relacions amb les Corts i de la Secretaria del Govern de 24 de febrer de 1993, per la qual es normalitza la inscripció i el funcionament del Registre d'Establiments i Serveis Plaguicides (ROESP), i pel Decret 149/1997, de la Generalitat de Catalunya, pel qual es regula el Registre Oficial d'Establiments i Serveis Plaguicides.

El Decret 149/1997, de la Generalitat de Catalunya, reparteix la gestió d'aquest registre depenent del tipus de plaguicida, entre el Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural i el Departament de Salut.

D'altra banda, cal assenyalar que l'actual normativa sobre Biocides, Reial Decret 1054/2002 de 11 d'octubre, pel qual es regula el procés d'avaluació per al registre, autorització i comercialització de biocides, estableix que aquells locals on es fabriquin i/o formulin biocides, així com els que emmagatzemin i/o comercialitzin biocides autoritzats per a ús professional i les empreses de serveis biocides que així es determini s'hauran d'incriure en el **Registre Oficial d'Establiments i Serveis Biocides (ROESB)** de cada comunitat autònoma. A aquests efectes, a finals de l'any 2006 s'ha publicat l'Ordre SCO/3269/2006, de 13 d'octubre, pel qual s'estableixen les bases per a la inscripció i el funcionament del registre Oficial d'Establiments i Serveis Biocides (BOE 255 de 25/10/2006).

A Catalunya, actualment, i d'acord amb el Decret 149/1997, correspon a la Direcció General de Salut Pública del Departament de Salut la gestió del Registre Oficial d'Establiments i Serveis Plaguicides de:

- Establiments que exclusivament comercialitzin, emmagatzemin o distribueixin plaguicides o desinfectants d'ús en la indústria alimentària.
- Empreses o serveis d'aplicació a tercers de plaguicides o desinfectants d'ús ambiental o d'ús en la indústria alimentària.

Per a informació actualitzada sobre aquest Registre, podeu consultar l'adreça següent:

- Departament de Salut[24]

A partir de maig-juny de 2005, aquesta tasca la duu a terme l'Agència de Salut Pública de Barcelona per als establiments radicats al municipi de Barcelona.

23 http://www.msc.es/ca/ciudadanos/saludAmbLaboral/prodQuimicos/sustPreparatorias/biocidas/frmRegistroPlaguicidas.jsp
24 http://www.gencat.net/salut/depsan/units/sanitat/html/ca/ambiental/dir1_l10_doc_3036.html

C. Formació d'aplicadors de productes plaguicides d'ús ambiental i d'ús en la indústria alimentària

Les persones que realitzen aplicacions de productes plaguicides d'ús ambiental i d'ús en la indústria alimentària han d'haver superat un curs de formació i haver obtingut el corresponent carnet d'aplicador de tractaments de desinsectació, desinfecció i desratització (DDD).

El Servei de Sanitat Ambiental, de la Subdirecció General de Protecció de la Salut de la Direcció General de Salut Pública, és la unitat responsable de supervisar els cursos per a l'obtenció del carnet d'aplicador de productes plaguicides del Departament de Salut i lliurar els carnets corresponents.

En l'àmbit d'aplicació dels plaguicides d'ús ambiental i en la indústria alimentària es lliura el carnet d'aplicador de tractaments de desinsectació, desinfecció i desratització (DDD), del qual es defineixen dos nivells de capacitació:

Nivell bàsic: dirigit al personal auxiliar dels serveis d'aplicació de tractaments DDD (desinfecció, desinsectació i desratització) que hagi d'utilitzar plaguicides no classificats com a molt tòxics.

Nivell qualificat: dirigit als responsables de tractaments DDD en què s'utilitzin plaguicides no classificats com a molt tòxics.
Així mateix, existeixen els nivells especials, dirigits específicament a totes les persones que participin en l'aplicació de cadascun dels plaguicides classificats com a molt tòxics, tenint en compte la seva modalitat d'aplicació.

Per a més informació sobre aquests cursos, podeu consultar l'adreça següent:

- Departament de Salut - Salut Ambiental[25]

3.4. ACTIVITATS DE CONTROL EN RELACIÓ AMB ELS RESIDUS DE PLAGUICIDES

3.4.1. Activitats de control del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural en relació amb els residus de plaguicides

El Servei de Sanitat Vegetal del DAR coordina i executa a Catalunya els programes següents:

A. Programa nacional de vigilància i control oficial de productes fitosanitaris en origen.
B. Programa coordinat de vigilància de residus de plaguicides a la Unió Europea.

A. Programa nacional de vigilància i control oficial de productes fitosanitaris en origen

Aquest Programa es porta a terme per acomplir les directives 86/362/CEE i 90/642/CEE relatives a la fixació dels continguts màxims de residus de plaguicides, les quals han estat de-

25 http://www.gencat.net/salut/depsan/units/sanitat/html/ca/ambiental/cursplag.htm

rogades pel Reglament CE/395/2005 del Parlament Europeu i del Consell, de 23 de febrer de 2005, relatiu als límits màxims de residus de plaguicides en aliments i pinsos d'origen vegetal i animal i que modifica la Directriu 91/414/CE del Consell. Aquestes directrius determinen expressament que els estats membres adoptin les mesures necessàries de control per garantir la vigilància dels límits màxims de residus (LMR) establerts evitant la posada en circulació de productes vegetals que superin aquests límits i obliguen a establir programes de vigilància per realitzar controls.

El Programa de vigilància de residus de productes fitosanitaris en origen està regulat pel Reial Decret 280/1994 pel qual es fixen els LMR de productes fitosanitaris i el seu control en determinats productes vegetals, i el Reial Decret 198/2000 que modifica l'anterior. Assenyalar que els annexos del RD 280/1994 han estat modificats nombroses vegades per diverses Ordres.

Aquest Programa té caràcter estatal, el duen a terme les comunitats autònomes i és coordinat pel Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació (MAPA).

El RD 280/1994 i les ordres posteriors transposen la normativa comunitària vigent sobre LMR i transfereixen a les Comunitats Autònomes la competència en l'execució del Programa, així com els mecanismes per impedir la posada al mercat dels vegetals que superin els LMR.

L'objectiu del Programa és la vigilància dels continguts de productes fitosanitaris en productes vegetals, així com l'execució dels mecanismes per impedir la posada en el mercat d'aquests vegetals quan es superin els LMR establerts en la legislació vigent.

El Programa vetlla per:

- L'ús correcte dels plaguicides seguint bones pràctiques agrícoles.
- La protecció de la salut dels consumidors.

En el plantejament de l'execució d'aquest Programa es tenen en compte:

- Les produccions agrícoles de totes les comarques.
- Els acords de la reunió del grup de treball de residus de productes fitosanitaris integrat per representants del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació (MAPA) i de les comunitats autònomes que té en compte l'experiència dels anys anteriors.
- Els requeriments del Programa coordinat de vigilància de residus de plaguicides a la Unió Europea.
- Algunes accions especials relatives a problemes amb certs cultius.

Aquest Programa té com a finalitat conèixer, abans de la comercialització, el nivell de residus de productes fitosanitaris que poden contenir els diferents productes vegetals com a conseqüència dels tractaments fitosanitaris aplicats. Així mateix, preveu l'execució de mecanismes per impedir la posada al mercat dels vegetals que superin els LMR establerts.

Aquest Programa el coordina i executa el personal del Servei de Sanitat Vegetal del DAR, amb la participació del Laboratori Agroalimentari de Cabrils, que des de finals de l'any 2002 té l'acreditació de l'ENAC per a l'anàlisi de residus de productes fitosanitaris en certs productes vegetals i l'Institut Químic de Sarrià per a altres.

Els inspectors del DAR prenen les mostres de magatzems de cooperatives o de centrals hortofructícoles, tant a les cambres de conservació com abans d'entrar al magatzem (productes acabats de collir) i les envien als laboratoris corresponents.

Les mostres que es prenen es refereixen a productes vegetals produïts a Catalunya, ja que els que provenen d'altres indrets de la UE són controlats en origen pels organismes responsables corresponents i els que vénen de països tercers són controlats als punts d'inspecció fronterers (PIF).

B. Programa coordinat de vigilància de residus de plaguicides a la Unió Europea

Aquest Programa es basa en la recomanació que la Comissió publica anualment relativa a un programa comunitari coordinat de control destinat a garantir el respecte dels límits màxims de residus de plaguicides en els cereals i en determinats productes d'origen vegetal, i dels programes nacionals de control que cada estat membre elabora per l'any següent. El seu objectiu és recollir dades i disposar d'informació sobre el nivell de residus de plaguicides en determinats productes vegetals, prèviament establerts, que formen part important o significativa de la dieta dels europeus, amb la finalitat de calcular l'exposició alimentària de les persones a plaguicides a través de l'alimentació.

El MAPA, que elabora anualment en consulta amb les comunitats autònomes un pla oficial de control d'aliments d'origen vegetal, també hi inclou aquest Programa coordinat de la UE. El MAPA assigna el nombre de mostres per a cada comunitat autònoma sobre la base de la seva producció.

A partir d'aquest pla oficial de control, el Servei de Sanitat Vegetal del DAR estableix el seu pla anual de vigilància, que inclou paral·lelament un programa addicional de control d'aliments, planificat i aplicat independentment, i no coordinat pel MAPA, que inclou inspeccions addicionals específiques.

L'Oficina Alimentària i Veterinària de la Comissió Europea publica anualment el **Programa de control de residus de plaguicides**[26]. Aquest document fa la síntesi de les anàlisis de residus de plaguicides efectuades al conjunt de la Unió Europea i inclou informacions tant sobre els programes de control nacionals com sobre el Programa coordinat comunitari de vigilància.

3.4.2. Activitats de control del Departament de Salut en relació amb els residus de plaguicides

Des del Departament de Salut es porta a terme la vigilància i el control dels residus de plaguicides dels aliments amb l'objectiu de protegir la salut de les persones dels perills dels residus associats als aliments que es consumeixen a Catalunya, a partir de la vigilància analítica i la presa de mesures per a l'exclusió dels circuits alimentaris d'aquells aliments que no siguin segurs.

El Servei d'Higiene Alimentària del Departament de Salut executa a Catalunya, pel que fa als aliments d'origen diferent de l'animal, la vigilància i el control oficial dels residus de plaguicides en aliments de consum humà d'acord amb els programes següents:

26 http://europa.eu.int/comm/food/fvo/specialreports/pesticides_index_en.htm

LA VIGILÀNCIA I EL CONTROL DE PLAGUICIDES EN PRODUCTES VEGETALS A CATALUNYA

A. Programa comunitari coordinat de control anual de residus de plaguicides a la Unió Europea
B. Programa de vigilància i control d'aliments amb límits específics

Durant els anys 2005 i 2006, aquests dos programes s'han integrat, als efectes de planificació i de gestió, en el Programa de vigilància de la seguretat dels aliments (PVSAC) que la Direcció General de Salut Pública té en funcionament. Anualment es programen en el PVSAC els aliments i els paràmetres per determinar i s'hi integren els que provenen de programes específics. Es determina on es prendran les mostres, el mètode de mostreig que cal aplicar, les unitats elementals per recollir i el laboratori que efectuarà les anàlisis.

A. Programa comunitari coordinat de control anual de la Unió Europea

El Programa comunitari coordinat de control que anualment publica la Unió Europea és la base per elaborar el programa específic que s'executa a Catalunya. L'objectiu d'aquest Programa és valorar si els residus investigats en productes vegetals superen o no el límit màxim establert d'acord amb la normativa espanyola, el Reial decret 280/1994 i les modificacions posteriors.

En general, la Unió Europea estableix una sèrie de productes vegetals frescos o mínimament transformats (congelats o sucs de fruita) en els quals cal investigar diversos residus de plaguicides (en els darrers anys són aproximadament uns 45) per valorar si superen o no el límit màxim establert pel que fa a directives comunitàries i/o de normativa estatal.

Dels productes vegetals proposats se seleccionen els que es poden trobar a les indústries inscrites en el Registre Sanitari d'Indústries i Productes Alimentaris de Catalunya (RSIPAC) o bé en establiments a disposició del consumidor final. No se seleccionen els que per la seva naturalesa tenen característiques agrícoles marcades o que el consumidor final no els compra en aquell estat, com ara el blat.

Respecte al nombre de mostres que cal recollir de cada producte, i seguint la recomanació de la UE, a l'Estat espanyol n'hi corresponen 45 seguint proporcions poblacionals. L'aproximació, d'acord amb la població de Catalunya, és de 6-7 mostres.

En relació amb els residus de plaguicides que cal investigar, sempre es proposa que s'investiguin tots els que es proposen en l'àmbit europeu, però la disponibilitat de tècniques analítiques i de laboratoris d'anàlisis és el factor que determina els residus finals que s'estudien.

S'informa sobre els resultats de les mostres analitzades a l'Agència Espanyola de Seguretat Alimentària abans de l'1 de juny de l'any següent al de l'execució perquè s'integrin a les dades de què s'informa la Comissió. Les informacions es transmeten mitjançant un model harmonitzat.

B. Programa de vigilància i control d'aliments amb límits específics de plaguicides

Determinats aliments disposen de normatives específiques que regulen els límits màxims de plaguicides. Els referents són normatives o recomanacions nacionals i internacionals, com ara el Codex

Alimentarius o la normativa espanyola dels aliments especials per a lactants i nens de curta edat.

El Programa de vigilància i control d'aliments amb límits màxims específics s'orienta a investigar les substàncies que les normatives estableixen per a aliments diferents dels productes vegetals frescos o mínimament transformats, amb l'objectiu de verificar el compliment de la legislació relativa als residus de plaguicides presents en aquests productes elaborats i distribuïts a Catalunya.

L'any 2000 es va establir per als aliments especials per a lactants i nens de curta edat un límit màxim de residus de plaguicides de 0,01 mg/kg. Posteriorment, a mitjan 2004, s'han establert per a determinades substàncies uns límits inferiors que oscil·len entre 0,003 i 0,008 mg/kg segons el residu que s'investigui.

Els anys 2005 i 2006, el Servei de Higiene Alimentària del Departament de Salut, dins del programa PVSAC, va programar la recollida d'una sèrie de mostres per la realització del programa específic de plaguicides en aliments especials per a lactants i nens de curta edat a les indústries inscrites en el Registre Sanitari d'Indústries i Productes Alimentaris de Catalunya (RSIPAC) o bé en establiments a disposició del consumidor final.

3.4.3. Activitats de l'Agència de Salut Pública de Barcelona en relació amb els residus de plaguicides

L'Agència de Salut Pública de Barcelona té establert el Programa d'investigació de la qualitat sanitària dels aliments (IQSA), que té com a objectiu fonamental avaluar la presència o els nivells de determinats additius, contaminants químics i microbiològics en diversos aliments susceptibles de contenir-ne, i comercialitzats a la ciutat de Barcelona.
L'aplicació del Programa permet avaluar la situació actual i l'evolució en el temps, possibilitant l'adopció de mesures correctores de situacions anòmales i proporcionant informació que faciliti la priorització i la planificació de les activitats de control.

Pel que fa als plaguicides, durant els anys 2005-2006, el programa IQSA ha incorporat diversos aliments d'origen vegetal, tenint en compte, entre altres, els assenyalats en el programa comunitari coordinat de control en cereals i productes d'origen vegetal, i els aliments infantils a base de vegetals.

Per a més informació, podeu consultar l'adreça següent:

- Agència de Salut Pública de Barcelona - control sanitari dels aliments[27]

3.4.4. Laboratoris d'anàlisis de residus de plaguicides

En el marc dels programes de control, hi ha dos laboratoris a Catalunya, gestionats pel DAR i l'Agència de Salut Pública de Barcelona que participen en l'anàlisi de residus de plaguicides en aliments d'origen vegetal.

27 http://www.aspb.es/quefem/documents.asp?tipus=21

Aquests laboratoris són:

- Laboratori de l'Agència de Salut Pública de Barcelona
- Laboratori Agroalimentari de Cabrils del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural de la Generalitat de Catalunya

Tots dos laboratoris estan acreditats per l'Entitat Nacional d'Acreditació (ENAC), i en l'àmbit de la seva acreditació està inclosa la determinació de plaguicides.

A més d'aquests laboratoris, es poden contractar puntualment els serveis d'altres laboratoris privats per efectuar l'anàlisi d'aliments, amb la finalitat de detectar la presència de residus de plaguicides, com és el cas, per exemple, dels següents:

- Laboratori de l'Institut Químic de Sarrià, per a la determinació de ditiocarbamats.
- Departament de Química Analítica de la Facultat de Químiques de la Universitat de Barcelona, per a la determinació de residus de clormequat.
- Laboratori Cromolab, SL, per a la determinació de plaguicides en aliments infantils.

Les mostres són analitzades per mètodes de multiresidus i algunes ho són per un mètode simple.

04 Resultats a Catalunya anys 2005-2006

4.1. ACTIVITATS DE VIGILÀNCIA I CONTROL EN RELACIÓ AMB LA COMERCIALITZACIÓ I LA UTILITZACIÓ DE PRODUCTES FITOSANITARIS

4.1.1. Programa de vigilància i control de la comercialització de productes fitosanitaris i plaguicides d'ús ambiental i alimentari

Programa de vigilància i control de la comercialització de plaguicides. Resultats de l'activitat dels anys 2005-2006.
Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

Element objecte de vigilància i/o control oficial	Paràmetres o condicions objecte de control oficial	Tècnica de vigilància i/o control utilitzat	Any	Nombre de controls o determinacions efectuats	Nombre de controls o determinacions amb disconformitats	Taxa de conformitat
Establiments productors	Inscripció al registre oficial; control del LOM; qualificació del personal; condicions d'emmagatzematge dels productes	Inspecció	2005	10 (1)	-	-
		Inspecció	2006	35 inspeccions (2) 924 controls de LOM	4	99,56%
Productes fitosanitaris	Identitat de substàncies actives; etiquetatge i envasament	Inspecció	2005	3	0	100%
		Inspecció	2006	-	0	100%
Productes fitosanitaris	Concentració substància activa; característiques fisicoquímiques	Presa de mostres (mostratge aleatori)	2005	10	0	100%
		Presa de mostres (mostratge aleatori)	2006	14	0	100%

(1) L'any 2005 s'ha informat sobre 20 inspeccions efectuades pel SEPRONA
(2) 18 corresponen a inspeccions realitzades pel SEPRONA

4.1.2. Gestió del ROESP

Gestió del ROESP. Resultats de l'activitat dels anys 2005-2006.
Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

Tipus d'actuació	Any	Nombre
Inscripcions	2005	1.282 (total d'inscripcions) 77 (noves inscripcions)
	2006	1.339 (total d'inscripcions) 121 (noves inscripcions)

Gestió del ROESP. Resultats de l'activitat dels anys 2005-2006.
Departament de Salut

Tipus d'actuació	Any	Nombre
Nombre d'entitats inscrites al ROESP durant l'any i total acumulat	2005	25 Acumulat fins al 12.12.05: 310
	2006	24 Acumulat fins al 12.12.06: 315
Nombre d'entitats inscrites al ROESP inspeccionades	2005	164
	2006	156
Nombre de plans de control de plagues de locals on s'efectuen tractaments	2005	1605
	2006	1113
Nombre de cursos per a l'obtenció del carnet d'aplicador de tractaments DDD supervisats	2005	11 Acumulats fins al 12.12.05: 87
	2006	9 Acumulats fins al 12.12.06: 96
Nombre de carnets d'aplicadors de tractaments DDD lliurats	2005	113 Acumulats fins al 12.12.05: 1653
	2006	212

4.1.3. Gestió del RSIPAC

Gestió del RSIPAC. Resultats de l'activitat dels anys 2005-2006.
Departament de Salut

Tipus d'actuació	Any	Nombre
Nombre d'empreses inscrites al RSIPAC amb la clau 37*	2005	264 49
Nombre d'empreses inscrites al RSIPAC amb les subclaus corresponents a plaguicides	2006	273 51
Nombre de sol·licituds per a la inscripció al RSIPAC tramitades durant l'any	2005	17
	2006	11

Nombre de sol·licituds de revalidació del RSIPAC	2005	34
	2006	29
Nombre d'entitats inscrites al RSIPAC inspeccionades (amb la clau 37)	2005	127
	2006	157
Nombre total d'inspeccions efectuades (amb la clau 37)	2005	143
	2006	181

* Detergents, desinfectants, desinsectants i altres productes d'ús alimentari.

4.1.4. Programa de vigilància de la utilització de productes fitosanitaris

Programa de vigilància de la utilització de productes fitosanitaris. Resultats de l'activitat dels anys 2005-2006.
Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

Element objecte de control oficial	Paràmetres o condicions objecte de control oficial	Tècnica de control utilitzada	Any	Nombre de controls o determinacions efectuats	Nombre de controls o determinacions amb disconformitats	Taxa de conformitat
Productes fitosanitaris	Aplicació en camp (ús correcte dels productes)	Inspecció	2005	0		
			2006	1		
Vegetals, sòl, aigua	Residus de productes fitosanitaris	Presa de mostres (mostratge aleatori)	2005	8 mostres d'arrossar (4 mostres de fang i 4 de planta)	2 mostres de plantes (0,23 i 0,04 mg/kg de cipermetrín*)	75%
			2006	8 mostres d'arrossar (8 mostres de fang i 8 de planta)	0	100%
	Altres actuacions realitzades durants els anys 2005 i 2006: -Seguiment de l'ús de fenitrotion als arrossars del delta de l'Ebre -Prospecció de clormequat en peres -Residus de metil-tiofanat en gla (en col·laboració amb Medi ambient)					

* L'ús de cipermetrín, així com d'altres piretroides, no està autoritzada en el cultiu d'arròs.

4.1.5. Activitats de formació, promoció i divulgació

a) Formació d'aplicadors de productes plaguicides

Formació d'aplicadors de productes plaguicides.
Resultats de l'activitat dels anys 2005-2006.
Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

Tipus d'actuació	Any	Nombre	Observacions
Cursos d'aplicador/manipulador de productes fitosanitaris	2005	DAR: 147 - Escoles agràries (77) - Centres homologats (68)	S'han supervisat tots els cursos homologats (68)
	2006	DAR: 130 - Escoles agràries (75) - Centres homologats (55)	
Nombre de carnets expedits pel DAR durant l'any	2005	1.950	Total de carnets expedits fins a 31/12/2005: 21.341
	2006	2.060	Total de carnets expedits fins al 31/12/2006: 23.401

Formació d'aplicadors de productes plaguicides.
Resultats de l'activitat dels anys 2005-2006.
Departament de Salut

Tipus d'actuació	Any	Nombre	Observacions
Cursos per a l'obtenció del carnet d'aplicador de tractaments DDD	2005	DS: 11	Acumulats fins 12.12.05: 87
	2006	DS: 9	Acumulats fins 12.12.06: 96
Nombre de carnets d'aplicadors de tractaments DDD lliurats pel DS durant l'any	2005	113	Acumulats fins 12.12.05: 1.685
	2006	212	Acumulats fins 31.12.06: 1.870

b) Avisos fitosanitaris

Avisos fitosanitaris.
Resultats de l'activitat dels anys 2005-2006.
Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

Tipus d'actuació	Any	Nombre	Observacions
Seguiment de plagues	2005	120	Agents nocius objecte de seguiment: insectes, àcars, nematodes, fongs, virus, bacteris i fitoplasmes
	2006	110	
Control de punts d'observació	2005	1.500	Trampes de feromones sexuals, trampes alimentàries, estacions agrometeorològiques, etc.
	2006	2.000	

Avisos	2005	792 per SMS + correu electrónic	Urgents
		358 a contestadors telefònics	7 contestadors telefònics automàtics a Catalunya. Avisos en línia a www.ruralcat.net.
		12 al web del DAR i a la revista Catalunya Agrària i Rural	Mensuals
		Premsa/ràdios comarcals	Setmanals
	2006	1.172 per SMS + c/e	Urgents
		358 a contestadors telefònics	7 contestadors telefònics automàtics a Catalunya En línia a www.ruralcat.net
		12 al web del DAR i a la revista Catalunya Agrària i Rural i diverses revistes del sector	Mensuals
		Premsa/ràdios comarcals	Setmanals

c) Divulgació d'informació sobre plagues i productes fitosanitaris

Divulgació d'informació sobre plagues i productes fitosanitaris.
Resultats de l'activitat dels anys 2005-2006.
Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

Any	Tipus d'actuació	Nombre	Observacions
2005	Fitxa de plaga	4	*La Carpocapsa de peres i pomes* *La Cameraria del castanyer d'Índies* *L'helmintosporiosi de l'arròs* *La Pyricularia de l'arròs*
	Díptic	2	Unapsis yanonensis *dels cítrics* *Precaucions per evitar danys a les abelles amb els tractaments fitosanitaris*
	Full informatiu	3	*Lluita contra la processionària del pi*
2006	Fitxa de plaga	4	Fusarium circinatum *El morrut de les palmeres* *L'ull de gall de l'olivera* *La mosca de l'olivera*
	Full informatiu	6	*Tractaments fitosanitaris en espais verds* *El carnet d'aplicador de productes fitosanitaris* *Prevenció de plagues perilloses en jardins* *Mesures de control davant la presència del virus de la cullera del tomàquet* *La moniliosis en los frutales de hueso y en el almendro* *L'emmagatzematge de productes fitosanitaris per part dels agricultors*

4.1.6. Lluita contra les plagues de vegetals

a) Seguiment oficial, control i eradicació de plagues de quarantena

Seguiment oficial, control i eradicació de plagues de quarantena.
Resultats de l'activitat dels anys 2005-2006.
Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

Tipus d'actuació	Any	Nombre	Observacions
Prospecció del foc bacterià	2005	9.356 ha 210 vivers 837 punts oficials	Cap focus localitzat
	2006	7.353 ha vivers 517 punts oficials	Cap focus localitzat
Prospecció de la flavescència daurada de la vinya	2005	2.300 ha	Cap focus localitzat
	2006	2.300 ha	Cap focus localitzat
Morrut de les palmeres	2005	1 focus	Primer focus a Catalunya (Baix Penedès)
	2006	356 palmeres afectades	Afectació a 26 municipis de 7 comarques
Mosca de la fruita en cítrics	2005	1.250 ha	Control de la mosca per exportació a USA
	2006	1.250 ha	

b) Campanyes de tractaments contra plagues

Campanyes de tractaments contra plagues.
Resultats de l'activitat dels anys 2005-2006.
Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

Tipus d'actuació	Any	Nombre ha	Resultats	Observacions
Campanyes de tractament de la mosca de l'olivera	2005	52.000 ha	Satisfactoris	Tractament aeri a la demarcació de les Terres de l'Ebre sense cap incidència
	2006	52.000 ha	Satisfactoris	Tractament aeri a la demarcació de les Terres de l'Ebre sense cap incidència
Campanya de tractament de la mosca de la fruita en cítrics	2005	8.000 ha	Satisfactoris	Tractament aeri a la demarcació de les Terres de l'Ebre sense cap incidència

c) Foment de la creació i manteniment d'agrupacions de defensa vegetal (ADV)

Agrupacions de defensa vegetal (ADV).
Resultats de l'activitat dels anys 2005-2006
Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

Tipus d'actuació	Any	Nombre	Observacions
Reunions SSV-ADV	2005		
	2006	40	Setmanals (cada divendres)
Subvencions a ADV	2005	103 ADV	1.600.965 €
	2006	109 ADV	1.703.985,71 €

d) Experimentació i posada a punt de tècniques de lluita alternatives als plaguicides

Experimentació i tècniques de lluita alternatives amb plaguicides. Resultats de l'activitat dels anys 2005-2006.
Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

Any	Tipus d'actuació	Nombre	Observacions
2005	Tècnica de confusió sexual	2.500 ha en vinya	Posada a punt de la tècnica contra el cuc del raïm
		1.200 ha en fruiters de llavor	Extensió de la confusió sexual en *Carpocapsa* de peres i pomes
		20 ha en avellaners	Assaig contra *Zeuzera pyrina* en l'avellaner
	Tècnica de captura massiva	22.000 ha en arrossars	Aplicació de la tècnica de captura massiva contra el barrinador de l'arròs *Chilo supressalis*
		2.700 ha en fruiters	Aplicació de la tècnica en mosca de la fruita
2006	Tècnica de confusió sexual	2.554 ha en vinya	Posada a punt de la tècnica contra el cuc del raïm
		25 ha en avellaners	Confusió sexual de *Zeuzera pyrina* en l'avellaner
	Tècnica de captura massiva	21.500 ha en arrossars	Aplicació de la tècnica de captura massiva contra el barrinador de l'arròs *Chilo supressalis*
		3.236 ha en fruiters	Captura massiva de *Ceratitis capitata*
		4 ha en tomàquets	Captura massiva d'heliothis
		33 ha en olivera	Captura massiva de la mosca de l'olivera
	Altres mètodes	25 ha en avellaners	Control biològic del diabló en fongs i nematodes
		30 ha en avellaners	Micorització amb tòfona negra d'avellaners en producció ecològica
		0,5 ha en patates	Solarització per al control de nematodes a la patata
		40 ha en castanyers	Control del xancre del castanyer amb soques hipovirulentes
		30 ha en tomàquets	Introducció de *Macrolophus caliginosus* per al control biològic de *Bemisia tabaci*, vector de TYLCV en el cultiu del tomàquet

e) Control oficial de proveïdors de material vegetal

Control oficial de proveïdors de material vegetal i expedició del passaport fitosanitari de la CEE. Resultats de l'activitat dels anys 2005-2006
Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

Tipus d'actuació		Nombre	Resultats	Observacions
Inscripció al registre	2005	941		S'ha inspeccionat un 60% dels proveïdors de material vegetal
	2006	913		S'ha inspeccionat un 42% dels proveïdors de material vegetal
Certificació de material vegetal	2005	Certificació de llavors	36.185,6 tones de cereals (inclou arròs i panís) 4.289,4 tones de farratgeres, lleguminoses, oleaginoses	
		Producció de plançons	1.108.125 unitats de plançons de cítrics 2.644.850 unitats altres fruiters	
	2006	Certificació de llavors	39.829,6 tones de cereals (inclou arròs i panís) 5.318,8 tones farratgeres, lleguminoses, oleaginoses	
		Producció de plançons	1.252.800 unitats de plançons de cítrics 3.594.700 unitats d'altres fruiters 4.735.00 unitats de plançons d'olivera	

4.2. ACTIVITATS DE CONTROL EN RELACIÓ AMB ELS RESIDUS DE PLAGUICIDES

4.2.1. Programa nacional de vigilància i control oficial de productes fitosanitaris en origen-DAR

Any 2005

Programa nacional de vigilància i control oficial de productes fitosanitaris en origen. Resultats de l'activitat relatius a l'any 2005.
Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

Element objecte de vigilància i/o control oficial	Paràmetres objecte de control	Tècnica de vigilància i/o control	Nombre de controls efectuats	Mostres amb residus	Nombre de resultats amb disconformitats de residus ≥ LMR	Taxa de conformitat
Productes vegetals (37)	Residus de productes fitosanitaris	Presa de mostres aleatòria i anàlisi	284	143 mostres presenten algun residu (50,3%)	7 mostres (2,5%)	97,5%

* Les matrius analitzades són albergínia, all, porro, ametlla, api, arròs, blat, blat de moro, bleda, carbassó, carxofa, ceba, cirera, cogombre, col, coliflor, enciam, espinacs, fava, gira-sol, maduixa, mandarina, meló, mongeta, oliva, ordi, pastanaga, patata, pebrot, pera, poma, préssec, pruna, raïm, síndria, taronja, tomàquet.

Aquests resultats són semblants als que es detecten en altres comunitats autònomes.

A la taula següent es facilita per a cada producte vegetal quin ha estat el producte fitosanitari que s'ha trobat per sobre l'LMR, així com l'LMR establert en cada cas.

Producte vegetal	Plaguicida	LMR (mg/kg)	Valors detectats > LMR mg/kg trobats
Bledes	Cipermetrín	0,50	11,00
Ceba	Procimidona	0,20	0,21
Gira-sol	Diazinon	0,05	0,05
Pera	Diazinon	0,30	0,52
Poma	Captà + Folpet	3,00	3,5 i 3,3
Taronja	Imazalil	5,00	5,3

Nota: Els valors del LMR subratllats estan harmonitzats a la UE.

Any 2006

Programa nacional de vigilància i control oficial de productes fitosanitaris en origen. Resultats de l'activitat relatius a l'any 2006
Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

Element objecte de vigilància i/o control oficial	Paràmetres objecte de control	Tècnica de vigilància i/o control	Nombre de controls efectuats	Mostres amb residus	Nombre de resultats amb disconformitats residus ≥ LMR	Taxa de conformitat
Productes vegetals (37)	Residus de productes fitosanitaris	Presa de mostres aleatòria i anàlisi	298	117 mostres presenten algun residu (39,3%)	5 mostres (1,7%)	59,1%

* Les matrius analitzades són albergínia, all, porro, ametlla, api, arròs, blat, blat de moro, bleda, carbassó, carxofa, ceba, cirera, cogombre, col, coliflor, enciam, espinacs, fava, gira-sol, maduixa, mandarina, meló, mongeta, oliva, ordi, pastanaga, patata, pebrot, pera, poma, préssec, pruna, raïm, síndria, taronja, tomàquet.

Aquests resultats són semblants als que es detecten en altres comunitats autònomes.

A la taula següent es facilita per a cada producte vegetal quin ha estat el producte fitosanitari que s'ha trobat per sobre l'LMR, així com l'LMR establert en cada cas.

Producte vegetal	Plaguicida	LMR (mg/kg)	Valors detectats > LMR mg/kg trobats
Api	Cipermetrín	0,05	0,20
Arròs	Cipermetrín		0,033 (1)
Carxofa	Clortalonil	0,01	0,13
Mandarina	Dimetoat	0,02	0,045
Tomàquet	Bromopropilat	0,05	1,2

Nota: els valors de LMR subratllats estan harmonitzats a la UE.
(1) Prohibit en aquest cultiu.

4.2.2. Programa coordinat de vigilància de residus de plaguicides a la Unió Europea - DAR

Any 2005

Programa coordinat de vigilància de residus de plaguicides a la Unió Europea. Resultats de l'activitat relatius a l'any 2005
Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

Element objecte de control	Paràmetres objecte de control	Tècnica de vigilància i/o control utilitzat	Nombre de controls efectuats	Nombre de resultats amb disconformitats	Taxa de conformitat
Pera	Residus de productes fitosanitaris	Presa de mostres aleatòria i anàlisi	10 mostres	Cap mostra no supera l'LMR establert	100%
Arròs	Residus de productes fitosanitaris	Presa de mostres aleatòria i anàlisi	10 mostres	No s'han detectat residus	100%

NOTA: mitjançant la Recomanació de la Comissió 2005/178/CE, d'1 de març de 2005, la Unió Europea ha aprovat el Programa comunitari coordinat de control dels límits màxims de residus de plaguicides en els cereals i en determinats productes d'origen vegetal per a l'any 2005.

Per a l'any 2005, la Comissió insta els estats membres que efectuïn preses de mostres i anàlisi de les combinacions de productes i residus de plaguicides recollits en la Recomanació. Per a l'any 2005, el nombre total que cal analitzar a tota la UE és de 613 mostres, de les quals l'Estat espanyol té assignades 45 per a cadascun dels productes següents: peres, mongeta, patates, pastanagues, taronges/mandarines, espinacs, arròs i cogombres. El Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació assigna el nombre de mostres i el producte que ha de recollir cada comunitat autònoma.

Els productes fitosanitaris detectats en les mostres de peres són:

Producte	Nre. de mostres amb residus	Valor més baix trobat (mg/kg)	Valor més alt trobat (mg/kg)	LMR
Metil-azinfòs	1	0,12	0,12	LMR: 0,50 ppm
Captà + Folpet	2	0,09	1,5	LMR: 3,00 ppm
Cipermetrín	3	0,11	0,39	LMR: 1,00 ppm
Etil-clorpirifós	3	0,01	0,05	LMR: 0,50 ppm
Metil-clorpirifós	1	0,02	0,02	LMR: 0,50 ppm
Clortalonil	2	0,42	0,74	LMR: 1,00 ppm
Diazinon	4	0,01	0,36	LMR: 0,30 ppm
Difenilamina	1	0,29	0,29	LMR: 10,00 ppm
Imazalil	1	0,59	0,59	LMR: 5,00 ppm
Procimidona	3	0,03	0,10	LMR: 1,00 ppm

Any 2006

Programa coordinat de vigilància de residus de plaguicides a la Unió Europea. Resultats de l'activitat relatius a l'any 2006
Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

Element objecte de control	Paràmetres objecte de control	Tècnica de vigilància i/o control utilitzat	Nombre de controls efectuats	Nombre de resultats amb disconformitats	Taxa de conformitat
Coliflor	Residus de productes fitosanitaris	Presa de mostres aleatòria i anàlisi	12 mostres (2 de producció ecològica)	0	100%

NOTA: mitjançant la Recomanació de la Comissió 2006/26/CE, de 18 de gener de 2006, la Unió Europea ha aprovat el Programa comunitari coordinat de control dels límits màxims de residus de plaguicides en els cereals i en determinats productes d'origen vegetal per a l'any 2006.

Per a l'any 2006, la Comissió insta els estats membres que efectuïn preses de mostres i anàlisi de les combinacions de productes i residus de plaguicides recollits en la Recomanació. Per a l'any 2006, el nombre total que cal analitzar a tota la UE és de 613 mostres, de les quals l'Estat espanyol té assignades 45 per a cadascun dels productes següents: albergínies, plàtans, coliflor, raïm, suc de taronja, pèsols, pebrots i blat. El Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació assigna el nombre de mostres i el producte que ha de recollir cada comunitat autònoma.

4.2.3. Programa comunitari coordinat de control anual de la Unió Europea – DS

Any 2006

Programa coordinat de vigilància de residus de plaguicides a la Unió Europea. Resultats de l'activitat relatius a l'any 2006
Departament de Salut

Grup d'aliment	Identificació del producte	Paràmetres objecte de control	Nombre de mostres	Nombre de resultats amb disconformitats	Taxa de conformitat
Producte transformat (7 mostres)	Suc de taronja	Residus de plaguicides (34 substàncies)	7	0	100%
Verdures, hortalisses i fruites (42 mostres)	Albergínia	Residus de plaguicides (39 substàncies)	7	2	85,7%
	Plàtans		7	0	
	Coliflor		7	0	
	Raïm		7	1	
	Pebrot (verd/ vermell)		14	3	
	TOTAL		42	6	

Mostres amb residus que excedeixen l'LMR - 2006

Aliment	Plaguicides detectats que excedeixen l'LMR dels 39 analitzats	Nombre de mostres amb residus que excedeixen l'LMR	Valor més alt trobat (mg/kg)	LMR (mg/kg)
Albergínia	Imidacloprid	2	0,219	0,1
Pebrots dolços	Metomill	2	0,1	0,05
Pebrots dolços	Benomil	1	0,196	0,10
Raïm	Metiocarb	1	0,081	0,05
Total		6		

4.2.4. Programa de control de residus de plaguicides en aliments per a lactants i nens de curta edat (PVSAC)-DS

Any 2005

Programa de control de residus de plaguicides en aliments per a lactants i nens de curta edat. Resultats de l'activitat relatius a l'any 2005
Departament de Salut

Grup d'aliment	Identificació del producte	Paràmetres objecte de control	Nombre de mostres	Nombre de resultats amb disconformitats	Taxa de conformitat
Aliments dietètics (24 mostres)	Aliments a base de cereals, més proteïna, pols	Residus de plaguicides (43 substàncies)	3	0	100%
	Aliments a base de cereals, simples, pols		7	0	100%
	Homogeneïtzats infantils		4	0	100%
	Preparat de continuació amb proteïna de soja, pols		4	0	100%
	Preparat d'ús mèdic especial per a lactant, pols		6	0	100%
	TOTAL		24		

Any 2006

Programa de control de residus de plaguicides en aliments per a lactants i nens de curta edat. Resultats de l'activitat relatius a l'any 2006
Departament de Salut

Grup d'aliment	Identificació del producte	Paràmetres objecte de control	Nombre de mostres*	Nombre de resultats amb disconformitats	Taxa de conformitat
Aliments per a lactants (31 mostres)	Aliments elaborats a base de cereals per a lactants i nens de curta edat	Residus de plaguicides (12 substàncies)	15	0	100%
	Aliments infantils per a lactants i nenes de curta edat		6	0	100%
	Preparats de continuació (≥ 4 m)		2	0	100%
	Preparats per a usos mèdics especials per a lactants (4-6 m)		8	0	100%
	TOTAL		31	0	

4.2.5. Programa d'investigació de la qualitat sanitària dels aliments (IQSA) de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)

Any 2005

Programa d'investigació de la qualitat sanitària dels aliments (IQSA). Resultats de l'activitat relatius a l'any 2005.
Agència de Salut Pública de Barcelona

Grup d'aliment	Mostres analitzades	Nre. de plaguicides i metabòlits investigats	Nre. de plaguicides i metabòlits diferents trobats	Mostres sense residus	Mostres amb residus < LMR	Mostres amb residus > LMR
Cereals i derivats	25	40	3	16 (64%)	9 (36%)	0
Aliments amb cereals per a lactants, nens de curta edat	10	40	0	10 (100%)	0	0
Aliments infantils a base de poma	10	78	0	10 (100%)	0	0
Hortalisses mostres	14	78 + 26	2	24 (83)	2 (14%)	1 (7%)
	15	78	4		1 (7%)	1 (7%)
Fruites	20	104	9	3 (15%)	17 (85%)	0
Fruites seques	18	40	0	18 (100%)	0	0
Condiments i espècies	19	40	2	17 (89,5%)	1 (5,25%)	1 (5,25%)
Te i infusions	18	40	1	17 (94,4%)	1 (5,6%)	0
Total	149		17	115 (77%)	31 (21%)	3 (2%)

Detall dels grups en els quals se n'ha detectat presència:

Grup d'aliment	Identificació del producte	Mostres analitzades	Mostres sense residus	Mostres amb residus < LMR	Mostres amb residus > LMR
Hortalisses	Cogombres	5	2 (40%)	2 (40%)	1 (20%)
	Espinacs	9	7 (78%)	1 (11%)	1 (11%)
	Mongeta tendra	5	5 (100%)	0	0
	Pastanaga	5	5 (100%)	0	0
	Patata	5	5 (100%)	0	0
	TOTAL	29	24 (83%)	3 (10%)	2 (7%)

Grup d'aliment	Identificació del producte	Mostres analitzades	Mostres sense residus	Mostres amb residus < LMR	Mostres amb residus > LMR
Fruites	Mandarines	1	0 (0%)	1 (100%)	0
	Peres	10	3 (30%)	7 (70%)	0
	Taronges	9	0 (0%)	9 (100%)	0
	TOTAL	20	3 (15%)	17 (85%)	0

Grup d'aliment	Identificació del producte	Mostres analitzades	Mostres sense residus	Mostres amb residus < LMR	Mostres amb residus > LMR
Condiments i espècies	Caiena	1	1 (100%)	0	0
	Xili	1	1 (100%)	0	0
	Clau d'espècia	1	1 (100%)	0	0
	Comí	1	1 (100%)	0	0
	Curri	3	3 (100%)	0	0
	Preparat per a carn	1	0	0	1 (100%)
	Pebre	7	6 (85,7%)	1 (14,3%)	0
	Safrà	1	1 (100%)	0	0
	Tandori	2	2 (100%)	0	0
	Vainilla	1	1 (100%)	0	0
	TOTAL	19	17 (89,5)	1 (5,25%)	1 (5,25%)

Grup d'aliment	Identificació del producte	Mostres analitzades	Mostres sense residus	Mostres amb residus < LMR	Mostres amb residus > LMR
Cereals i derivats	Arròs	5	5 (100%)	0	0
	Flocs de cereals	10	10 (100%)	0	0
	Farines	10	1 (10%)	9(90%)	0
	TOTAL	25	16 (64%)	9(36%)	0

Grup d'aliment	Identificació del producte	Mostres analitzades	Mostres sense residus	Mostres amb residus < LMR	Mostres amb residus > LMR
Te i infusions	Te	9	9 (100%)	0	0
	Anís	1	1 (100%)	0	0
	Boldo	1	1 (100%)	0	0
	Camamilla	1	1 (100%)	0	0
	Cua de cavall	2	2 (100%)	0	0
	Mate	1	1 (100%)	0	0
	Menta	1	0	1 (100%)	0
	Rooibos	1	1 (100%)	0	0
	Til·la	1	1 (100%)	0	0
	TOTAL	18	17 (94,4%)	1 (5,6%)	0

Tipus de plaguicides i metabòlits diferents trobats l'any 2005 en els productes d'origen vegetal	
Hortalisses	Clorpirifòs-etil, Endosulfa I,II, sulfat, Imidacloprid, methomyl
Fruites	Azoxystrobin, Carbendazima, Carbofuran, Clormequat clorur, Clorpirifòs-etil, Cypronidil, Dimetoat,Imazalil, Imidacloprid, Tiabendazol
Condiments i espècies	Etil clorpirifòs, metil-pirimifòs
Cereals i derivats	Pirimifòs-metil, malation, Clorpirifos-metil
Te i infusions	Clorpirifos-etil

Any 2006

Programa d'investigació de la qualitat sanitària dels aliments (IQSA). Resultats de l'activitat relatius a l'any 2006.
Agència de Salut Pública de Barcelona

Grup d'aliment	Mostres analitzades	Nre. de plaguicides i metabòlits investigats	Nre. de plaguicides i metabòlits diferents trobats	Mostres sense residus detectables	Mostres amb residus ≤ LMR	Mostres amb residus ≥ LMR
Olis vegetals	20	23	1	19 (95%)	1 (5%)	
Cereals i derivats	43	60	2	27 (63%)	16 (37%)	0
Aliments amb cereals per a lactants i nens de curta edat	9	60	0	9 (100%)	0	0
Aliments infantils amb hortalisses	10	106	0	10 (100%)	0	0
Aliments infantils a base de poma	5	106	0	5 (100%)	0	0
Llegums	6	60	0	6 (100%)	0	0
Hortalisses	33	106	12	17 (52%)	12 (36%)	4 (12%)
Fruites	29	106	16	6 (21%)	19 (65%)	4 (14%)
Fruites seques - Olioses - Dessecades	20	23 (olioses) 62 (dessecades)	6	16 (80%)	2 (10%)	2 (10%)
Condiments i espècies	20	62	0	20 (100%)	0	0
Te i infusions	10	62	0	10 (100%)	0	0
TOTAL	205		22	145 (71%)	50 (24%)	10 (5%)

Detall dels grups en els quals se n'ha detectat presència:

Grup d'aliment	Identificació del producte	Mostres analitzades	Mostres sense residus	Mostres amb residus < LMR	Mostres amb residus > LMR
Cereals i derivats	Arròs	5	5 (100%)	0	0
	Flocs de cereals	12	12 (100%)	0	0
	Pa	21	5 (24%)	16 (76%)	0
	Pastes alimentàries	5	5 (100%)	0	0
	TOTAL	43	27 (63%)	16 (37%)	0

Grup d'aliment	Identificació del producte	Mostres analitzades	Mostres sense residus	Mostres amb residus < LMR	Mostres amb residus > LMR
Hortalisses	Albergínia	3	1 (33.4%)	1 (33.3%)	1 (33.3%)
	Bledes	3	1 (33%)	2 (67%)	0
	Ceba	3	2 (67%)	1 (33%)	0
	Coliflor	3	3 (100%)	0	0
	Enciam	3	0	3 (100%)	0
	Espinacs	3	2 (67%)	0	1 (33%)
	Mongetes tendres	3	2 (67%)	1 (33%)	0
	Pastanaga	3	2 (67%)	0	1 (33%)
	Patata	3	3 (100%)	0	0
	Pebrots	3	1 (33%)	2 (67%)	0
	Tomàquets	3	0	2 (67%)	1 (33%)
	TOTAL	33	17 (52%)	12 (36%)	4 (12%)

Grup d'aliment	Identificació del producte	Mostres analitzades	Mostres sense residus	Mostres amb residus < LMR	Mostres amb residus > LMR
Fruites	Cireres	4	2 (50%)	2 (50%)	0
	Maduixes i maduixots	5	1 (20%)	2 (40%)	2 (40%)
	Peres	4	0 (0%)	3 (75%)	1 (25%)
	Plàtans	4	1 (25%)	3 (75%)	0
	Pomes	4	1 (25%)	3 (75%)	0
	Raïm	4	0 (0%)	3 (75%)	1 (25%)
	Taronges	4	1 (25%)	3 (75%)	0
	TOTAL	29	6 (21%)	19 (65%)	4 (14%)

LA VIGILÀNCIA I EL CONTROL DE PLAGUICIDES EN PRODUCTES VEGETALS A CATALUNYA

Grup d'aliment	Identificació del producte	Mostres analitzades	Mostres sense residus	Mostres amb residus < LMR	Mostres amb residus > LMR
Fruites seques	Ametlles	4	4 (100%)	0	0
	Anacard	1	1 (100%)	0	0
	Avellanes	3	3 (100%)	0	0
	Festucs	5	5 (100%)	0	0
	Panses	5	1 (20%)	2 (40%)	2 (40%)
	TOTAL	20	16 (80%)	2 (10%)	2 (10%)

Grup d'aliment	Identificació del producte	Mostres analitzades	Mostres sense residus	Mostres amb residus < LMR	Mostres amb residus > LMR
Olis vegetals	Oli de gira-sol	5	5 (100%)	0	0
	Oli de sansa	5	5 (100%)	0	0
	Oli d'oliva	5	5 (100%)	0	0
	Oli extra verge	5	4 (80%)	1 (20%)	0
	TOTAL	20	19 (95%)	1 (5%)	0

Tipus de plaguicides i metabòlits diferents trobats l'any 2006 en els productes d'origen vegetal	
Cereals i derivats	malation, metil-pirimifòs
Hortalisses	acetamiprid, azoxistrobina, etil-clorpirifós, carbendazima, imidacloprid, imazalil, metiocarb, metamidofòs, metomil, ometoat, procimidona, vinclozolina
Fruites	azoxistrobina, etil-clorpirifós, carbendazima, ciprodinil, dicrotofòs, difenilamina, lambdacialotrín, endosulfà-sulfat, fenvalerat, imazalil, imidacloprid, malation, metiocarb, metomil, procimidona, tiabendazole
Fruites seques	azoxistrobina, bifentrín, carbendazima, ciprodinil, imazalil, procimidona
Olis vegetals	Endosulfà- sulfat

Document elaborat per:

Agència de Protecció de la Salut
Agència de Salut Pública de Barcelona
Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural
Agència Catalana de Seguretat Alimentària

Impressió: Litoplex Industria gràfica
Dipòsit legal: B-26.862-2008

Document editat per:

Generalitat de Catalunya
Agència Catalana de Seguretat Alimentària

ISBN: 84-393-7764-1

9 788439 377641